

Álitsgerð prestsetranefndar 1965.

Á prestastefnu Íslands 1960 voru til umræðu búskaparmál stéttarinnar. Voru um það efni æði skiptar skoðanir eins og oft áður. Að lokum var svofelld ályktun gerð: "Prestastefnan 1960 felur biskupi að hlutast til um, að kirkjumálaráðherra skipi í samráði við hann nefnd til þess, í samvinnu við héraðs- prófastana, að rannsaka: a. ástand prestsetranna og þróun s. l. mannsaldur, b. hver áhrif prestsetrin hafa á efnahag presta, c. hver áhrif núverandi aðbúð hefur á starfsemi þeirra, og á grundvelli þeirra rannsókna að gera tillögur um framtíðarskipun prestsetranna þannig, að þau styrki aðstöðu prests í starfi, en íþyngi þeim ekki".

Með skírskotun til framangreindrar ályktunar skrifaði biskupinn, herra Sigurbjörn Einarsson, kirkjumálaráðherra m. a. á þessa leið 21. febr. 1961. "Með skírskotun til þeirra viðræðna, sem ég hef átt við yður, hæstvirti kirkjumálaráðherra, um þetta mál, vil ég hér með leyfa mér að fara þess á leit við yður, að þér skipið nefnd til þeirrar rannsóknar og tillagna, sem óskað er eftir í samþ. prestastefnunnar. Verði nefndinni falið að kynna sér rækilega ásigkomulag prestsetra til sveita, hvernig haldizt hefur í horfi um ræktun og aðrar framkvæmdir á þeim undanfarin ár, miðað við almenna þróun landbúnaðar hérlendis, hver aðstaða sóknarpresta hefur verið og er til að reka búskap og hvaða áhrif það hefur á hag þeirra og starfsaðstöðu, að þeir beri ábyrgð á ábýli. Skal nefndin leitast við að ganga úr skugga um, hvort og að hvaða leyti breyttar þjóðfélagsástæður geri breytingar á núverandi fyrirkomulagi tímabærar eða nauðsynlegar í einstökum prestaköllum eða almennt. Áliti og tilhögun skal nefndin skila til kirkjustjórnarinnar innan 2ja ára".

Kirkjumálaráðherra, dr. Bjarni Benediktsson, skipaði þvínæst nefndina með bréfi dags. 21. júní 1961 og skyldu þessir menn taka sæti í henni: síra Sveinbjörn Högnason, prófastur á Breiðabólstað, síra Sigurður Stefánsson, vígslu-

biskup á Möðruvöllum, Sigmundur Sigurðsson, oddviti í Syðra-Langholti og Þorvaldur T. Jónsson, oddviti í Hjarðarholti og Gústav A. Jónasson, ráðuneytisstjóri, sem yrði formaður nefndarinnar. Gústav A. Jónasson lézt skömmu eftir nefndarskipunina og dróst því að nefndin kæmi saman.

Hinn 7. marz 1962 var eftirmaður Gústavs, Baldur Möller, skipaður í hans stað og tók hann sæti formanns. Baldur Möller ráðuneytisstjóri kallaði síðan nefndina saman 11. maí 1962 og var þá ritari hennar kosinn síra Sigurður Stefánsson. Nefndin féllst á, að nauðsynlegt væri að athuga gaumgæfilega ástand prestsetranna hvers um sig og hafa tal af viðkomandi prestum í því skyni.

Ferðaðist nefndin síðan um milli prestsetranna á tveim sumrum, 1962 og 1963, og varð niðurstaða þeirra athugana sem hér segir:

Norður-Múlaprófastsdæmi.

1. Skeggjastaðir á Langanesströnd.

Búskapur með myndarbrag og ræktun mikil. Útihúsa-byggingar allgóðar, einkum nýreist fjárhús, mikið mannvirki. Íbúðarhús mjög úr sér gengið. Nefndin lítur svo á, að hér ætti að byggja vandað prestseturshús með aðstöðu til skólahalds, en flutningur prestsetursins komi ekki til greina, þó að nokkurt þéttbýli sé á einum stað í sókninni. Væri æskilegt að skapa skilyrði fyrir bónda, sem byggji í samvinnu við prest, en hann býr nú einn á jörðinni.

2. Hof í Vopnafirði.

Prestur rekur ekki búskap en leigir jörðina bónda, sem býr í kjallara íbúðarhússins, sem er alltof lítið fyrir tvær fjölskyldur. Nýleg 200 kinda hús eru á jörðinni, en aðrar útihúsa-byggingar ekki teljandi. Búskaparskilyrði virðast góð, en ræktun ekki mikil. Veiðihlunnindi arðvænleg.

Prestsetrið Hof er tvímælalaust mjög illa sett í kallinu, en staðurinn fríður og búældarlegur. Til tals hefur komið að flytja prestsetrið niður í Vopnafjarðarkauptún, og væri það að vísu hagkvæm lausn, en í kauptúninu eru nú um 620 íbúar, en 160 í sveitinni. Ef til flutnings prestsetursins kæmi, telur nefndin sjálfsagt, að Vopnafjarðarprestsetur eigi ítak í veiðihlunnindin á Hofi.

3. Kirkjubær í Hróarstungu.

Staðurinn hefur verið að heita má í eyði síðan 1956, er seinasti prestur hvarf þaðan. Fólk hefur þó haldizt þar að nafninu til, aðallega vegna símstöðvarinnar. - Öll staðarhús vantar. Útihúsakofar úr torfi standa þó enn í túninu, en fjós og hlöðubora áfast íbúðarhúsi, allt gersamlega ónothæfar byggingar. Sjálfst prestseturshúsið er stór timburhjallur frá um 1918-1920, illa við haldinn nú og kaldur, og alls eigi mannabústaður lengur. En kirkjan á staðnum er óvenju reisulegt og fagurt hús. Í prestakallinu, sem er 5 sóknir, víðlendasta brauð á landinu, eru um 600 manns, þar af 200 í Kirkjubæjarsókn. Hvergi er um þéttbýlismyndun að ræða í kallinu og virðist prestsetrið bezt sett þar sem það er, enda má helzt búast við þorpsmyndun þar, er Lagarfoss verður virkjaður. Eins og vænta má er túnauki enginn í Kirkjubæ nú um allmörg ár, en heimaland jarðarinnar er afar mikið og vel fallið til ræktunar. En sumarbeitilönd sauðfjár vantar og er nauðsynlegt, að Kirkjubæjarprestsetur fái frjálsan upprekstur í landi hins aflagða prestseturs í Hofteigi á Jökuldal, enda er staðurinn þar nú í eyði og hálfri jörðinni ekki ráðstafað. - Rekaítak á Kirkjubær á Húseyjarfjörum og þarf að varðveita það, að ekki takist af meðan staðurinn er prestlaus, en nauðsyn er á trjávið til að girða allt land prestsetursins vegna mikils ágangs. - Um þá hugmynd að flytja prestsetrið frá Kirkjubæ að Stóra-Bakka er það að segja, að framtíð nýbýlaþorps þar er ekki glæsileg. Barnaskóli Tunguhrepps er þar, en í mjög lélegu húsi, og ætti hann fremur að flytjast að Kirkjubæjarprestsetri en prestsetrið þangað, enda liggur Stóri-Bakki á engan hátt betur við umferð og samgöngum. Kirkjubær er að öllu leyti miðstöð sveitarinnar.

4. Desjarmýri í Borgarfirði.

Synir fráfaramandi prests búa hér stórbúi og hafa fengið óðalsréttindi á hálfu prestsetrinu. Virðist lítið rúm fyrir prest, en kirkjan flutt fyrir mörgum árum af staðnum og niður í Bakkagerðisþorp, þar sem núverandi prestur situr. Í kauptúninu býr meiri hluti íbúa prestakallsins og er þar skólinn. Er það næstum einróma ósk

safnaðarins, að prestsetrið verði flutt í þorpið, enda þótt óþarft virðist samt að sleppa með öllu tilkalli til prestsetursins á Desjarmýri, ef síðar þætti betra, að presturinn sæti þar af nýju. Prestseturshúsið er reist 1947-48, steinsteyppt, hæð og kjallari, 120 m² að stærð. Virtist húsið í ágætu lagi og prýðilega um gengið. - Útihús eru gömul, fjárhús fyrir 300 úr torfi með járnþaki, fjós fyrir 4 gripi, nýrra, úr steini. Ræktun mikil og sýnast búskaparskilyrði hagkvæm.

5. Valþjófsstaður í Fljótsdal.

Prestseturshúsið, sem reist er 1947, er mjög illa staðsett, langt frá gamla bæjarstæðinu og kirkjunni. Heima á staðnum situr bóndi, sem býr á 1/3 jarðarinnar og hefur þeim hluta verið skipt úr. Núverandi prestseturshús er lítið og alveg útilokað fyrir tvær fjölskyldur, vilji prestur byggja jörðina. Útihús eru ófullnægjandi, ræktun lítil en auðveld á víðáttumiklum og sléttum grundum allt umhverfis. Félagsheimili sveitarinnar er hið næsta prestsetrinu. - Valþjófsstaðarprestakall er mjög fámennt og útsókn að Ási í Fellum, sem nú er í eyði.

Að Hallormsstað er nú í byggingu heimavistarbarnaskóli fyrir Upp-Hérað. Virðist endurreisn prestsetursins þar æskileg og hagkvæm, en þá kæmi til breytinga á prestakallaskipuninni, og yrði Valþjófsstaðarprestsetrið flutt þangað.

Suður-Múlaprófastsdæmi.

1. Vallanes á Völlum.

Þegar hafinn undirbúningur að flutningi prestsetursins niður að Egilsstöðum, en þar er að rísa talsvert þorp, og er þegar orðin sérstök sókn, enda þótt kirkju vanti enn. Íbúafjöldi prestakallsins 600, þar af liðl. 300 á Egilsstöðum. Ef til breytinga kæmi á prestakallaskipuninni, færi bezt á að Ás í Fellum yrði útsókn frá Egilsstöðum, en Hallormsstaðarprestur þjónaði Valþjófsstað, Vallanesi og Þingmúla í Skriðdal.

Aðbúðin í Vallanesi er ekki góð fyrir stóra fjölskyldu, vegna þess hve prestshúsið er furðulega lítið, aðeins um 80 m² á einni hæð með kjallara. Er húsið reist 1937 og

ekki vönduð bygging. Útihús eru sæmileg, fjós fyrir 8 gripi, stór fjárhús, nýleg. Úr prestsetursjörðinni hefur verið margskipt, en samt má vafalaust enn hafa þar allstórt bú. Nokkuð er þó aðklemmt heima á staðnum.

2. Kolfreyjustaður í Fáskrúðsfirði.

Núverandi prestur nýtir jörðina eftir föngum, en ræktun er mjög lítil, 3.8 ha, og tún illa sléttað, mest gamlar þaksléttur, en hins vegar er túnskækillinn grasgefinn og nýlega girtur. Þá hefur presturinn látið ræsa fram allmikið land, en þurrkun mistekizt að ýmsu leyti. Áhöfnin er 2 kýr og 80 kindur. - Íbúðarhúsið er nýtt, fullgert haustið 1960, eitt hið allra glæsilegasta prestshús, stórt og mjög vandað. Það er 190 m² á einu gólfi. - Fjárhús og hlaða eru einnig ný, mikil hús, í braggastíl, fyrir um 160 fjár og 400 hestburði heys, súgþurrkun. Fjósið er hins vegar ónýtt og illa staðsett. Gamla íbúðarhúsið stendur ennþá, en óhæft vegna kulda og vatnsaga, og er það ekki til annars en niðurrifs. Hlunnindi eru mikil á staðnum þar sem eru 25-30 kg æðardúns í meðalári. Skammt er til fiskjar ef um slíkt væri að ræða. - Eins og nú hefur verið um búíð fer vel um prest á Kolfreyjustað, en ekki fer hjá því, að þessar brýnu framkvæmdir hefðu betur átt við á nýju prestsetri í Búðakauptúni, en þar í sókn búa nær 700 af um 850 íbúum kallsins. En með hinum miklu framkv. hér eru tekin af öll tvímæli um flutning prestsetursins fyrst um sinn. En kæmi til slíks flutnings þyrftu a. m. k. hálf hlunnindi Kolfreyjustaðar að fylgja Búðaprestsetri.

3. Eydalir í Breiðdal.

Enda þótt mikið og gott land, 60 ha, hafi verið tekið undan jörðinni fyrir nokkrum árum og lagt til Fells og nýbýlis þar, og 35 ha síðar til hreppsins, eru Eydalir enn mikil jörð, enda lengi taldir eitt hið mesta vildarbrauð vegna búgæða og stakra hlunninda. En ekki verður sú jörð vel nýtt nema með ærnum mannafla. Nú er þar einyrkjabúskapur, og landsnyttjar eftir því. Áhöfnin er aðeins 1 kýr og kálfur, 2 hross og 150 fjár.

Prestshúsið er reist 1950-51 og er 120 m², steinsteypt, íbúð á einni hæð, en kjallari undir. Húsið er með afbrigðum kalt og hefur árseyðsla olíu komizt upp í 17000 l. -

Peningshús eru sámlæg, öll undir einu þaki, járngrind klædd á steiptum grunni. Taka þau um 240 fjár og 4 gripi, en hlöðurúm er fyrir 7-800 hesta. - Hlunnindi eru 10-12 kg dúns og selveiði. Ágangur á jörðina er mikill og þyrfti langar girðingar til varnar. Íbúar prestakallsins eru um 500, þar af 200 í útsókninni á Kirkjubóli í Stöðvarfirði. Um tilfærslu prestsetursins til Stöðvarfj. getur varla verið að ræða, enda sýnast Eydalir kjörið aðsetur prests fyrir þessar sóknir. En þar sem dugandi bónda eða bústjóra þyrfti til að nytja þessa miklu jörð ásamt með presti þarf annað íbúðarhús á staðinn. Ræktunarmöguleikar miklir, en túnauki ekki umtalsverður nú. Þessi prestsetursjörð er svo gagnsöm, að presti hlýtur að vera ávinningur af að sitja hana.

Austur-Skaftafellsprófastsdæmi.

1. Bjarnarnes í Nesjum.

Prestur býr ekki, en leigir jörðina fyrir 3000 1 mjólkur árlega. - Útihús eru illa staðsett, gömul og úrelt, og sömuleiðis íbúðarhús nýbýlis, sem er áfast peningshúsum prestsetursins, og svo nálægt prestsetrinu að bæði er til stórra lýta og óþæginda. Miklu hefur verið skipt úr jörðinni og lítið orðið eftir af því gamla Bjarnarnesi.

Prestseturshúsið er lítið, ein hæð með kjallara, reist 1945.

Af tæpum 940 íbúum í Hornafirði eru 720 í Hafnar-kaupúni, sem nú er sjálfstæð sókn og kirkjubygging í undirbúningi. Eins og eðlilegt er hefur allmjög verið rætt um flutning prestsetursins frá Bjarnarnesi og til Hafnar og virðist sóknarpr. því meðmæltur. Í Bjarnarnesi þarf mjög miklar umbætur og byggingar eigi prestsetrið þar að verða viðunanlegt. Sýnist liggja beinast við, að sá kostnaður verði lagður í nýtt prestsetur við hina nýju Hafnarkirkju.

2.-3. Kálfafellsstaður í Suðursveit. Sandfell.

Kálfafellsstaðarprestakall er fámennnt, ca 270 manns í tveim sóknum; vegna legu sinnar er það þó sjálf-gert prestakall, enda þótt nú sé komið á gott vegasamband við Hornafjörð. Og þar sem Sandfellsprestakall í Örafum er prestlaust síðan 1931, og hús og jörð í eyði, hefur

aukaþjónusta Kálfafellsstaðarpresta fært nokkuð út verk-sviðið. Í Sandfellsprestakalli, Hofssókn, eru um 150 manns. Hálf prestsetursjörðin á Kálfafellsstað var lögð til ný-býlis 1952, en núv. prestur (1962), síra Sváfnir Sveinbjörns-son, hefur gert miklar umbætur á sínum hluta, bæði að húsa-kosti og ræktun, og er nú prestsetrið hið byggilegasta og umgengni öll til mikillar fyrirmyndar. (Eftirmaður síra Sváfnis Sveinbjörnssonar stundar ekki búskap en leigir jörðina bónda). Íbúðarhúsið, reist 1953-4, er allstórt, hæð og kjallari, 124 m². Bagi er að ófullnægjandi vatnslögn. - Útihús eru nýleg, fjárhús fyrir 140 og hlöðurúm fyrir 6-700 hesta, fjós fyrir 10 gripi, allt stæðilegar og góðar byggingar. Áhöfn nú (1962) 7 kýr og 100 kindur. Ræktað land 10 ha. Veiði er nokkur og reki, sem prestsetrið nýtur góðra hlunninda af.

Um staðsetningu prestsetursins er það að segja, að hún sýnist svo hagkvæm sem orðið getur, en barnaskóli sveitarinnar er hið næsta prestsetrinu. Flutningur prestsetursins á Kálfafellsstað kemur alls ekki til greina, en álitamál hlýtur að vera, hvort reisa ætti prestshús á Sandfelli, ef svo ólíklega kynni að fara, að prestur settist að í Örefum á ný. Þar vantaði þá og um leið öll útihús.

Vestur-Skaftafellsprófastsdæmi.

1. Kirkjubæjarklaustur.

Prestsetrið einkar vel sett, en íbúðarhúsið, sem reist er 1939-40, er lítið og mjög óvandað, t. d. án mið-stöðvarlagar. Hin litlu og ófullk. útihús eru nægjanleg vegna þess, að allt prestseturslandið er einir 4.57 ha. Engin hlunnindi. Hin mikla prestsetursjörð, Prestbakki á Síðu, hefur nú verið seld. Í prestakallinu eru aðeins rúmar 400 sálir og aðstaða ekki til kennslu á Klaustri. Er því vart nema von, að prestur vilji hafa nokkurt bú, en aðstaða til þess er mjög takmörkuð. Þó má hafa hér 2 kýr og 20-30 ær, ef allt land er fullnýtt. Flutningur prestsetursins kemur ekki til greina, nema unnt væri að selja þetta prestsetur eins lélegt og það er og byggja annað í nágrenni þess á Kirkjubæjarklaustri.

2. Ásar í Skaftártungu.

Löggilt prs. 1952, 2/3 jarðarinnar. Íbúðarhúsið síðan 1952, afar lítið, aðeins 80 m² á tveim hæðum, nægjanlegt eins og er, en presturinn býr aleinn búi sínu.

Vatnsskortur er mjög tilfinnanlegur og er ekkert rennandi vatn í húsinu. Fjós er fyrir 4 kýr, byggt 1952, ásamt hlöðu, úr hraungrýti, undir jární. Fjánhús eru gömul. Áhöfn 2 kýr, 80 ær og 1 hestur. Íbúar prestakallsins eru 260, í þrem sóknum, og þar sem engin þéttbýlismyndun er í kallinu er prestsetrið mjög vel sett. En er prestur með fjölskyldu kemur að brauðinu, þarf augljóslega að leggja í miklar umbætur á prestsetrinu.

Rangárvallaprófastsdæmi.

1. Holt undir Eyjafjöllum.

Íbúðarhúsið gamalt (1927), byggt úr lítt vandaðri steinsteypu og þarf mikið viðhald. Sambyggð því eru útihús, lélegt 7 kúa fjós, 60-70 kinda fjánhús og hesthús handa 4 hrossum. Landrými er mikið í Holti, en prestur býr ekki nú. Þarf augljóslega að leggja í gífurlegan kostnað við nýjar byggingar í náinni framtíð og virðist því sjálfsagt við næstu prestaskipti að selja jörðina eins og hún er og flytja prestsetrið að Skógaskóla. Ekkert er það lengur í Holti, sem réttlætt gæti óhemju kostnaðarsama endurreisn staðarins sem prestseturs.

2. Bergþórshvoll í Vestur-Landeyjum.

Íbúðarhúsið reist 1926 í burstastíl, en gagngerð endurbót fór fram á því 1949. Frágangur laklegur. Þarf húsið úrbóta hið bráðasta. Fjósbygging frá 1934 er léleg. Aföst járnbygging, ætluð fyrir hesta, notast til viðbótar og komast þá alls fyrir 20 gripir. 250 fjár eru á búinu, en fjánhús ný, reist langt frá bænum. Auk þess 35 hross. Landflæmi mikið og tún 30 ha. Sonur prests, sem með honum býr á jörðinni, hefur fengið hana hálfu að nýbýli. Prestsetur þetta er ekki vel sett í fámennu kalli, og augljós kostnaður við fjósbyggingu vofir yfir. Ekki er unnt að benda á annan prestsetursstað innan kallsins eins og það er nú, en hitt leizt nefndinni góð hugmynd að sameina

Stórólfsþvolssókn Landeyjaþingum og flytja prestsetrið frá Bergþórshvoli að Hvolsvelli.

3. Breiðabólstaður í Fljótshlíð.

Íbúðarhús frá 1950-51, stórt og reisulegt, hæð og ris, en í kjallara er salur til veitinga og annarrar hentugrar notkunar. Fjós fyrir 38 gripi, reist 1934 og er svo lélegt orðið að reisa þarf af nýju hið bráðasta. Önnur útihús eru, eins og fjósið, af timbri og járnri að mestu.

Undan jörðinni hafa smám saman gengið nokkrar hjáleigur, en aðaljörðin er enn óskert og fylgir henni mikið land, þótt heimahagar séu helzti þröngir. Ræktun er meiri en á nokkru öðru prestsetri, 70 ha. Síra Sveinbjörn Högnason, sem lét af prestembættinu á Breiðabólstað vorið 1963, bjó þar stórbúi, hafði undir 40 nautgripi, hálf þriðja hundrað fjár og 20 hross. Við þessu búi tók nýi presturinn, sonur hans síra Sváfnir, áður á Kálfafellsstað, og rekur því nú annað af tveim stærstu búum íslenzkra presta.

Hinn fagri og merki staður á Breiðabólstað í Fljótshlíð er kjörið prestsetur og kemur flutningur prestsetursins þaðan alls eigi til greina.

4. Oddi á Rangárvöllum.

Bygging nýs íbúðarhúss á staðnum er fyrir dyrum. Fjós fyrir 14 gripi frá 1951, úr vikursteinri og járnri, hlaða frá 1934. Fjórhus ný fyrir 30-40 fjár, auk eldri bygginga. Ræktanlegt land óhemju mikið, en tún nú gefur af sér 600 hesta. Hinar gömlu hjáleigur Oddastaðar eru nú sum ar, eins og á Breiðabólstað, sjálfstæð býli, en nokkuð af landi sameiginlegt. Tilfærsla þessa prestseturs gæti aldrei komið til greina. Þótt ekki sé búið er hægurinn hjá að leigja slægjulönd.

5. Fellsmúli á Landi.

Íbúðarhús stórt og veglegt, reist 1955. Útihús mjög léleg, nema 7 kúa fjós frá 1956. Túnstærð 9 ha. Ræktunarskilyrði góð, en heldur landlítið. Prestur býr aðeins með fé, hefur stórthundrað.

Íbúar prestakallsins tæpir 300, en prestsetrið er afleitlega sett uppi á Landi, innan og ofan við aðal byggðina í Efri-Holtaþingum fornu. Verður eindregið að

líta svo á, að prestsetrið beri að flytja að Marteinstungu og Laugalandsskóla. Þar er presturinn hvort tveggja við kirkjuna og skólann og upphitunarkostnaður prestseturshúss yrði enginn.

Arnesprófastsdæmi.

1. Skarð í Gnúpverjahreppi.

Núverandi prestur (1963) hinn eini, sem setið hefur að prestsetrinu, sem löggilt var 1914, er Stóri-Núpur var seldur. Íbúðarhús frá 1934 er ekki sérlega vandað né rúm-gott, en stofuhús og eldahús standa enn af gamla bænum, vel við haldin og til mikils hagræðis um sumartímann, þegar þrengst er. Hesthús og hlaða eru frá fyrri tíð, einnig fjárhús, dreifð. En fjós með áfastri hlöðu er úr vikur-steypu, nýrra, og má kallast allgott. Áhöfn er 15 nautgripir og 100 fjár, 6 hross, og heldur prestur ársmannt við þetta bú. Tún er 20 ha og hefur prestur gert miklar jarð-arbætur, en ræktunarskilyrði eru góð. - Veiðihlunnindi eru og nokkur. - Íbúar prestakallsins eru um 600, allt sveit, og því óhægra að benda á annan prestsetursstað, en þó væri að sumu leyti betra að setja það við Brautarholtsskóla á Skeiðum, við jarðhitasvæðið. Eru báðir staðirnir vel settir í kallinu, en þægindi þó ólíkt meiri við skólann, ef til vill möguleikar á kennslu og upphitunarkostnaður minni. (Núverandi prestur, er tók við kallinu 1965, býr ekki).

2. Hruni í Hrunamannahreppi.

Íbúðarhús byggt 1949-51 eftir bruna. Það er 90 m², kjallari, hæð og ris, vandað og vistlegt. - Fjós fyrir 8 gripi steinsteypt með hlöðu, nýleg bygging. Fjárhús fyrir 200 fjár í smíðum, en hlöðu vantar. Ræktunarskilyrði eru nær takmarkalaus og landgæði mikil. Túnstærð nú orðin 15 ha. Áhöfn 9 kýr, 100 ær og 12 hross. Stendur þessi búskapur með blóma, og alls eigi von til að þessi mikla jörð verði nokkru sinni fullnýtt, hvorki af presti né bónda eða báðum samt. En vilji prestur ekki búa, eða hafi enga aðstöðu til þess, vantar tilfinnanlega íbúð fyrir leiguliða. - Íbúar prestakallsins eru 300, nær allir í heimasókninni. Þéttbýlismyndun er nokkur hið næsta Hruna, að Flúðum, og

er þar skólinn og félagshemilið, og gnægð hveravatns. Flutningur prestsetursins þangað hefur komið til tals, en auðvelt væri fyrir prestinn að stunda kennslustörf á Flúðum heimanað frá staðnum. Nefndin leggur ekki til flutning þessa prestseturs, en bendir á, að ef til samsteypu Stóra-Núps- og Hrunaprestakalla kæmi, eins og oftlega hefur verið hreyft, þurfi nánari athugun á aðsetri prests fyrir svo stórt prestakall. En miklu fremur ætti Hrúni að haldast sem prestsetur en Skarð.

3. Torfastaðir í Biskupstungum.

Nefndin kom að staðnum og gerði sínar athuganir, en óþarft er hér um að ræða, þar sem presturinn er nú fluttur í Skálholt.

4. Mosfell í Grímsnesi.

Ömurleg aðkoma á eyðibýli. Hús illa farin og varla til annars en niðurrifs og sýnist allur staðurinn í megnustu vanhirðu. Eigi að endurreisa prestsetur að Mosfelli þarf að byggja allt af nýju, bæði íbúðarhús og útihús. Sýnist tvímælalaust réttast og hagkvæmast að flytja prestsetrið að Laugarvatni, þar sem hafinn er undirbúningur að kirkjubyggingu. Hlýtur öll aðstaða prests að vera þar hin ákjósanlegasta og, að því er séð verður, nærtækari starfsgrundvöllur en búsumstang á Mosfelli, þar sem alls er vant.

Leggur nefndin eindregið til, að prestsetur þetta verði flutt og fjármagn fremur sett í nýtt og vandað hús á Laugarvatni en á Mosfelli.

5. Þingvellir í Þingvallasveit.

Nefndin telur ekki ástæðu til að fjalla um jarðarafnot Þingvallaprestseturs, þar sem slíkt fellur undir embætti þjóðgarðsvarðar.

Kjalarnesprófastsdæmi.

1. Mosfell í Mosfellssveit.

Prestsetrið hefur nú á ný verið flutt heim á gamla bæjarstæðið og reist þar mikið hús og vandað. Er það heilir 136 m² á tveimur hæðum, með kjallara, upphitað af hveravatni. - Útihús mega hins vegar kallast ónýt og telur staðarpresturinn, að nú sé annað tveggja. að byggja nýtt

fjós eða gefa upp búskapinn. Áhöfn er 18 kýr, 20-30 ær, 200 hæns og 2 hross. Mann þarf að halda við búíð, sem er varla nógu stórt til að standast þann kostnað. Ræktað land er 15 ha, en auk þess framræstir 8-9 ha. Skipt hefur verið úr Mosfellslandi fyrir allöngu Mosfelli II, og er það býli í lífstíðarábúð, en getur gengið aftur til prestsetursjarðarinnar, ef æskilegt þætti. Íbúum prestakallsins fjölgar ört, en gera má ráð fyrir skiptingu þess á næstu árum, en samt verður að draga í efa, að starfsorka prests endist lengi til búskapar, er hann hefur 2-3 þúsund sóknarbörn.

Ástæða til flutnings prestsetursins er engin, sízt þar sem nú rís kirkja af nýju heima á staðnum.

2. Reynivellir í Kjós.

Íbúðarhúsið reist 1956, sæmilega rúmgott og vel vandað. Búskapur meiri en á nokkru prestsetri öðru: 37 höfuð í fjósi, 340 fjár, 12 hross. Hlunnindi eru af laxveiði. Fjós fyrir 30 kýr, auk kálfa, er nýtt og samsvarar fyllstu kröfum. Fjánhús, sem taka á 4. hundrað fjár, eru úr timbri og járnri að mestu. Einkennir allar byggingar á staðnum hagsýni og vandvirkni, enda er presturinn lærður múrari. - Ræktað land er þegar yfir 30 ha, en véltækar engjar eru óhemju flæmi og nýttar eftir þörfum.

Íbúar prestakallsins eru tæp 300, en þéttbýli hvergi til. Nær engri átt að mæla með flutningi prestsetursins og sízt meðan stórbúskapur er rekinn af prestinum á staðnum. En færi svo, að prestur kæmi að Reynivöllum, sem ekki byggir, er einsýnt, að íbúð vantar fyrir bónda, sem tæki jörðina á leigu.

Borgarfjarðarprófastsdæmi.

1. Saurbær á Hvalfjarðarströnd.

Íbúðarhúsið er mjög lítið, hæð og ris, en kjallari óinnréttaður, reist 1938-40. - Fjós er fyrir 14-16 grip, byggt 1945, en fjánhús fyrir 160 eru yngri. Landrými er nóg, en túnstærð 20 ha. En ef hlíðin ofan við bæinn yrði friðuð til skógræktar hlýtur sauðfjárþúsundur að vera útilokaður, en nú er ekki rekinn búskapur á jörðinni. - Hlunnindi eru mikil, laxveiði og talsvert æðarvarp, svo að búa má með fleira en kýr og kindur á þessum fornhelga stað. -

Íbúar prestakallsins eru 360, en Innra-Hólmssókn á að bætast við. Prestsetrið er ekki tiltakanlega illa sett í kallinu og söguhelgi staðarins tekur af öll tvímæli um prestsetur í Saurbæ - þótt ekki kæmi hlunnindin til.

2. Reykholt í Borgarfirði.

Nefndin taldi sig ekki eiga erindi að Reykholti, þar sem presturinn hefur ekki nytjað jörðina í 30 ár. Þó mun enn 1/4 hluti hennar tilheyra prestsetrinu. Er hér gott dæmi þess, hver munur er á aðbúð og afkomu prests á skólasetri heldur en venjulegri bújörð.

3. Hvanneyri í Andakíl.

Prestsetrið í Hestþingum hefur verið flutt að Hvanneyri og nefnist Staðarhóll. Er þetta nýja prestsetur nú lög-gilt grasbýli með 3 ha túni og beitarréttindum fyrir 9 gripi. 200 kapla engjaítak á Hesti, gott land og véltækt, en veiðiréttur Hestprestseturs í Grímsá er genginn undan og er það óbætanlegt tjón. Íbúðarhús Staðarhólsprestss er frá 1947, ekki stórt og nokkuð gallað. Þolanleg útihús eru fyrir 6 kýr og 50 kindur, en prestur býr aðeins með fé. Þessi búskapur er ekki arðsamur, og sýnist engjaparturinn á Hesti bezta búsilagið, enda má leigja alla grasnyttina ef vill.

Flutningur hefur þegar farið fram og er aðvarandi dæmi þess, hve illa er að farið, er mikil hlunnindi eru tekin undan prestsetri við flutning þess í stað þess að fylgja því áfram, a. m. k. að hálfu.

Mýraprófastsdæmi.

1. Stafholt í Stafholtstungum.

Prestseturshúsið frá 1938, lítið og þröngt. Útihús eru hinar fyrirferðarmestu steinbyggingar, en ekki að sama skapi vandaðar, og furðanlega illa staðsettar, svo að ganga verður nærri því í gegnum þær heim á sjálfan staðinn. Er ekki álitamál að rífa þarf öll útihús á staðnum til grunna og endurbæta og stækka íbúðarhúsið stórlega. - Prestur býr ekki (1963), en leigir jörðina manni, sem engin hús þarf (sic.), en hvort sem prestur býr framvegis eða leigir bónda jörðina þarf hér með geysimikilla úrbóta og nýbygginga. Hlunnindi eru í veiði. Tún er lítið og ekki nýlegur túnauki.

Um flutning prestsetursins að skólastaðnum Varmalandi er gott eitt að segja, en bezt hefði verið, að prestur gæti setið áfram að kirkjustaðnum, en bóndi nytjað jörðina. Örstutt er að Varmalandi, ef grípa þyrfti til kennslu prestsins. En mikið átak þarf hér að gera, svo að ekki sé staðurinn vansæmandi kirkjunni. Núverandi prestur (1965) mun hyggja til búskapar, er hann tekur við jörðinni að fullu.

2. Borg á Mýrum.

Nýtt prestseturshús, vandað mjög og smekklegt og samir vel þessum merka stað, en auðsær snyrtibragur á allri umgengni og listfengi að verki. Borgarprestur hefur engin jarðarafnot sjálfur, en leigir út slægjur, 4 ha tún og engjar. Bóndi er ekki á staðnum, enda ekki aðstaða fyrir hann þar, hvorki íbúð né útihús. 900 manns eru í kaптúninu Borgarnesi, en prestsetrið er svo nálægt á sínum gamla stað, að ekki þótti ástæða til að flytja það þangað. Og er nú meiri reisin yfir höfðingssetrinu Borg.

3. Staðarhraun á Mýrum.

Núverandi prestur hefur haldið prestakallið í 10 ár, en aldrei setið staðinn. Hefur jörðin verið föst í ábúð bónda í 35 ár, og er því varla um eiginlegt prestsetur að ræða hér nú, þótt svo eigi að heita. Jörðin er lítil til ræktunar og mjög óhæg með nútíma búskaparlagi, tún ekki einu sinni véltækt, hlunnindi forn öll gengin undan. Mannfjöldi aðeins 150, þar af 50 í heimasókninni. Hús öll eru gömul. Staðarhraun er nú að losna úr ábúð og er ljóst, að ef endurreisa á þar prestsetur, er sóknarpr. á þess loks kost að setjast á staðinn, þarf að byggja allt af nýju, íbúðarhús og gripahús og hefja ræktunarframkvæmdir. En ekki er unnt að benda á annan stað æskilegri til prestseturs í þessu fámenna og litla brauði, enda er þar hvergi um þéttbýlismyndun eða skólasetur að ræða. En fallet er og friðsælt á þessu gamla helgisetri.

Snæfellsnesprófastsdæmi.

1. Söðulsholt í Miklaholtshreppi.

Löggilt prestsetur 1936. Íbúðarhús gamalt og illa

byggt, en hefur tvisvar fengið gagngera endurbót. Útihús eru sæmileg, einkum stór fjárhús, sem prestur leigir að hálfu gegn hirðingu síns fjár (100 kindur). Fjós er heima við bæinn, með 9 básum, en notað fyrir 4 hross og hæns. Ræktað land er 7.5 ha og 15 ha framræst að auk, en landrými mikið.

Barnaskóli sveitarinnar er sem stendur á prestsetrinu. prestfrúin B. A. Rósa Þorbjörnsdóttir, skólustj., en verið er að reisa stóran heimavistarskóla við Kolviðarneslaug, sem er 6-7 km frá prestsetrinu. Þar sem söguhelgi prestsetursins í Söðulsholti er engin og ekki kirkja þar heima, en ærin hætta á búskaparvand. á jörðinni framvegis, þótt vel sleppi nú, er ekkert efamál að prestsetrið ætti að fylgja skólasetrinu við Kolviðarneslaug, enda vel sett þar. Prestakallið, Miklaholtsprestakall, tekur yfir alla Hnappadalssýslu. Íbúar 400 í 3 sóknum. Verkefni prests ætti því að vera ærið, þótt ekki kæmi búskapur til. En í Söðulsholti þyrfti brátt að byggja nýtt prestseturshús, og helzt svo stórt að rúmi einnig fjölskyldu bónda, ef haldast á prestsetur á þeirri jörð.

Mælir nefndin því eindregið með flutningi að Kolviðarneslaugarskóla.

2. Staðarstaður, Staður á Ölduhrygg.

Íbúðarhúsið er öndverðlega byggt 1938, lítið, en viðbyggt og stórum endurbætt 1950-52. Veitir sízt af húsrýmínu, því að fjöldi nemenda er á hverjum vetri í heimaskóla prestsins. Vatnsskortur er tilfinnanlegur. Útihús eru léleg og svo illa staðsett, á miðju hlaði milli kirkju og kirkjugarðs, að þau þarf að rífa hið allra fyrsta, enda lítil eftirsjá í þeim, gamalt fjós fyrir 14-16 gripi ásamt hlöðu, og fjárhús fyrir 50 ær, viðbyggt skúrhús úr asbesti. Hér þarf því að reisa ný útihús á öðrum stað, en búskaparmöguleikar á jörðinni eru miklir og ræktarland gott. Túnstærð nú er 17 ha og áhöfnin 10 kýr, 5 geldneyti og 50 ær, 7 hross. - Nágrannajarðir fengu engjaítak úr prestsetursjörðinni fyrir nokkrum árum, og kemur slík skerðing á góðlendi sér illa. Ekki hefur þó tekizt að ná hlunnindunum undan prestsetrinu, en þau eru veiði í Staðaránni og ca 15 kg dúntekja. Á Staðarstað er símstöð sveitarinnar og hefur

prestur mikil þægindi af, en nokkuð erfiði sem von er. Prestsetrið er svo vel sett á Stað, að tilfærsla kemur ekki til greina, enda þótt skóli sé í byggingu annars staðar í sókninni, við heita laug. En ítrekað skal, að hér þarf nýjar útihúsabyggingar hið bráðasta, svo að unnt sé að auka og færa út búíð, en fegra staðinn um leið með niðurrifi gömlu húsanna.

3. Setberg í Eyrarsveit.

Íbúar prestakallsins eru 590, þar af í Grafarnesi 430, en þar er nú kirkja í smíðum. Er að öllu leyti eðlilegt að presturinn sitji framvegis í plássinu, enda liggur fyrir safnaðarsamþykkt um flutninginn. Byggja þarf hvort eð er nýtt prestshús, því að gamla húsið á Setbergi er mjög lélegt, múrhúðað timburhús. Þá er þar heima lélegt steinfjós fyrir 10 gripi, en fjárhús engin. Ræktað land aðeins 5 ha. - Melrakkaey heyrir undir prestsetrið og var hún fyrr meir fóturinn undir búskapnum, enda mikill heyfengur í eygni, en vitanlega ekki nytjað lengur. Þar var og mikil kofnatekja og 7-13 kg dúns, eitthvað stundað enn. Er sjálfsagt mál, að eyjan heyri áfram prestsetrinu, þótt það sé flutt að Grafarnesi. Má hafa af mikið gagn og unað - en fráleitt byrði. Nefndin lítur á þenna flutning prestsetursins sem tímabært og raunhæft mál.

4. Breiðabólstaður á Skógarströnd.

Öll hús staðarins gerónýtt, og nú prestlaust undanfarin ár. Þó er verið að ræsa fram mikið land og friðari jörð getur ekki víða.

Hér þarf bókstaflega allt að gera af nýju, prestseturshús og útihús, en eigi presturinn að geta haft bónda með sér á jörðinni, sem telja verður nauðsynlegt vegna strjálbýlis, þarf annað tveggja stórt íbúðarhús eða tvö ný hús minni. Þessi staður er því svo kostnaðarsamur sem frekast má verða í endurreisn. Flutningur prestsetursins er þó óhugsandi, aðeins 124 í prestakallinu og vitanlega ekki þéttbýli.

Skilyrði til umfangsmikils sauðfjárbúskapar eru heiztu kostir staðarins.

Dalaprófastsdæmi.

1. Kvennabrekka í Suðurdalþingum.

Íbúðarhús reist 1948, stórt nokkuð, en hólfað sundur í smáherbergi og er skrifstofa prestsins t. d. svo lítil, að alls eigi komast þar inn fleiri en 2-3 menn í einu; í kjallara er salur, hentugur á prestsetri, en svefnherbergi í risi. Húsið er reisulegt og sýnist stórt, en ekki að sama skapi hagkvæmt.

Skipt var úr jörðinni býlinu Kringlu 1911, og er mjög landþröngt á prestsetrinu, en þéttbýlt í næsta nágrenni. Þrátt fyrir þetta er nú (1962) rekið stórt bú á Kvennabrekku, 5 kýr og 300 fjár, 30 hross. Ræktað land er 15 ha. Vinnumann þarf að halda að vetrinum. Peningshús og hlöður eru stæðilegar byggingar, en þurfa þó umbóta við og stækkunar, einkum fjósið, enda er nú tekið til starfa mjólkursamlag í Búðardal. Sauðfjárbúskapur hefur reynzt ótryggur vegna sífelldra niðurskurða.

Prestsetrið er mjög vel sett í prestakallinu eins og það er nú, en ef Hjarðarholtssókn fylgdi eins og áður var, eru áhöld um hvort presturinn væri ekki betur settur í Búðardal í örskotshelgi við hina miklu Hjarðarholtskirkju.

2. Hvammur í Hvammssveit.

Íbúðarhús nýlegt og rúmgott og einnig útihús. Skortir ekki á byggingar og ræktun ærin, allt unnið í tíð fráfarandi prests, síra Péturs T. Oddssonar, 1944-1956. Núverandi prestur býr ekki, en leigir jörðina, sem er mikil og góð. Um tilfærslu prestsetursins er varla að ræða, á skólasetrinu Staðarfelli er hann mjög illa settur í kallinu, en sóknin sára fámenn, og sömuleiðis á enda, ef hann sæti í Búðardal, en í Hjarðarholtssókn eru 300 af 520 íbúum prestakallsins. Ef um samsteypu Kvennabrekku- og Hvammsprestakalla yrði að ræða er prestsetur sjálfsagt í Búðardal.

3. Hvoll í Saurbæ.

Þetta prestsetur var í eyði 1929-1954, en þá kom loks prestur að brauðinu af nýju og hefur prestsetrið verið endurreist. Kirkjan var tekin ofan og flutt þaðan skömmu fyrir aldamót, og var nú bæjarstæðið flutt nokkurn spöl.

Stendur bærinn ekki eins hlýlega og fyrr. Allar byggingar eru nú nýjar og góðar, en íbúð fyrir bónda í kjallara prestshússins til boga lítil, en risloft óinnréttað. Úti-húsin hafa verið sett alltof nálægt íbúðarhúsinu, en þau þarf að stækka um helming, ef prestur kýs að hafa nokkurn bústofn ásamt bónda.

Nú er áhöfn ábúandans 9 kýr, 80-90 fjár, auk þess sem hann hirðir 40 ær fyrir prestinn. Graslendi er mikið, engjar nærtækar og sléttar, en tún lítið.

Íbúar kallsins 300, þar af nær 200 í heimasókninni. Engin áhöld eru um, að prestsetrið er bezt sett á Hvoli og kemur flutningur ekki til greina.

Barðastrandarprófastsdæmi.

1. Reykhólar í Reykhólasveit.

Löggilt prestsetur 1948, íbúðarhús frá því ári, hitað upp með hveravatni, en þröngt og stórgallað. Ræktuð landspilda, 5 ha, fylgir prestsetrinu og hefur presturinn 40 ær, og telur sig hafa hagnað og ánægju af. Hlöðu vantar við fjárhús. Hér er presturinn svo vel settur sem orðið getur, en flutningur prestsetursins frá Stað, þeirri óhemju hlunnindajörð, virðist eigi að síður hæginn. Þar gat prestur setið við hlið bændanna og nytjað hlunnindi jarðarinnar þótt búlaus væri ella. Telst það mjög athuga-vert, að engin af hlunnindum Staðar skyldu ganga til prestsetursins á Reykhólum.

2. Brjánslækur á Barðaströnd.

Prestlaust að kalla s. l. 30 ár, og prestsetrið nú í eyði. Engin útihús uppi standandi og prestseturshúsið gerónýtt. Það er steinsteypt bygging frá 1912, innréttað með panel, lágur kjallari, hæð og lágt risloft. Er óþarft að lýsa því nánar, að hús þetta er alls eigi til annars en niðurrifs og væri líklega stór hættulegt að fólk settist að í því nú. Mikil óþrýði er, á þessum undurfagra stað, að nýbýli á undirtúninu. Er naumast hægt að komast heim á staðinn fyrir véla og útihúsabyggingum frá nýbýlinu. Skipti þess út úr prestsetursjörðinni munu vægast sagt hæginn, og eru endurskipti aðkallandi strax og prestur kemur á ný að Brjánslæk. En hlunnindi og landkostir þessarar

jarðar eru miklir. Flutningur prestsetursins kemur ekki til greina, en sökum fólksfæðar virðist liggja beint við að þjóna Flateyjarprestakalli frá Brjánslæk, enda er þar við bæinn bryggja og viðkomustaður flóabátsins. En ljóst er, að hér vantar fyrst og fremst íbúðarhús prests og síðar útihús, ef hann treystist til að reka búskap. En hlunnindi jarðarinnar má nýta strax, án nokkurs framkvæmdakostnaðar.

3. Sauðlauksdalur við Patreksfjörð.

Prestseturshúsið er reist 1953, 120 m², hæð og íbúðarkjallari, rúmgott fyrir eina fjölskyldu, en ekki til tvískipta, dytti presti í hug að byggja af jörðinni eða leigja hana alla. Fjós er fyrir 7 gripi, gömul bygging, lagfærð. Fjórhus eru ónýtt. Núverandi prestur (1962) hefur búið á jörðinni og nytjað hana eftir föngum, en aðstaða er fremur óhæg, túnið lítið og erfitt vegna mishæða og sand-ágangs, jarðvegur allur sandborinn og ekki frjór. Þó hefur ræktun verið færð út og nægilegt fóður fyrir áhöfnina, sem er 6 kýr og 140 fjár. Hagnað telur prestur sig ekki hafa af búinu, enda þarf að kaupa mikla vinnu. - Gamla húsinu hefur verið breytt í áhaldaskemmu og er því haganlega fyrir komið. Er mjög smekklega um allt búið, úti og inni, á þessum fornfræga stað, sem vonandi á sér enn langa og góða sögu sem prestsetur, en ekki er um annan prestsetursstað að ræða í þessari strjálbýlu og fámennu byggð.

Hlunnindi eru, og mikil búdrýgindi, silungsveiði í Sauðlauksdalsvatni. Nam veiðin að fornu mati 300 silungum á ári. (1965 er orðið prestlaust á staðnum).

Vestur-Ísafjarðarprófastsdæmi.

1. Hrafnseyri við Arnarfjörð.

Prestlaust, enda aðeins 51 íbúi í prestakallinu, sem er raunar tvær sóknir. Nýreist stórhýsi, ætlað jöfnum höndum fyrir prestsetur og skóla. Eigi þetta prestsetur sér einhverja framtíð, hlýtur hún að byggjast á framhaldsskóla eða annarri stofnun á staðnum. Börn í þessu skólahverfi eru eins og nærri má geta svo fá, að þótt hér sé um kennslu-prestakall að ræða bætir það lítt úr skák.

Stórbúskapur prests hér varla til umræðu, enda þarf þá ýmsu að breyta og mikið að gera enn á staðnum.

2. Holt í Önundarfirði.

Íbúðarhús nýlegt og harðla gott, sírstöð fylgir staðnum og er til þæginda, en bindandi. Þá er þar einnig hinn fámenni barnaskóli Mosvallahrepps. - Núverandi (1962) prestur hefur ræktað 9 ha tún, en miklar véltækar engjar. Útihús með öllu ónýtt.

Flutningur prestsetursins til Flateyrar virðist sjálfsagður, en þar búa 530 af 660 íbúum prestakallsins. Vegurinn þangað frá núverandi prestsetri er 23 km langur.

3. Staður í Súgandafirði.

Nýreist íbúðarhús, stórt og vandað, á einni hæð 140 m² og með litlum kjallara, 30 m².

Prestur hefur ekki búið lengi, en leigt jörðina fyrir kr. 275.00 árlega, auk fóðrunar 12 kinda (kúgildi). Býr bóndinn í gamla prestshúsinu, sem er mjög illa farið og hrörlegt. Áhöfn hans er 12-14 kýr og stórthundrað fjár. Útihús léleg. Íbúar prestakallsins, sem er ein sókn með tveim kirkjum, eru nær 500 manns.

Flutningur kemur nú ekki til greina, þar sem byggt hefur verið á Stað, enda eru aðeins 4 km þaðan heimanað út í þorpið á Suðureyri. En aðbúð bónda og útihús á prestsetrinu þarf að bæta svo, að jörðin fari ekki í eyði og verði prestinum til trafala og vandræða.

Norður-Ísafjarðarprófastsdæmi.

1. Staður í Grunnavík.

Allt prestakallið í eyði, nema vitavarðarfjölskyldan á Hornbjargsvita. Fór nefndin því ekki að Stað.

2. Hvítanes í Ögurþingum.

Aðeins einn prestur hefur setið hér og ekki síðan 1946. Á bænum er sírstöð, en mjög strjálbýlt umhverfis. Virðist presturinn tvímælalaust bezt settur við hina nýju kirkju í Súðavík, enda þótt Hvítanes sé meir um miðju prestakallsins.

3. Vatnsfjarðarstaður.

Íbúðarhúsið frá 1906 telst tæplega byggilegt lengur. Er húsið mjög kalt, en virðist notalegt vegna góðrar umhirðu.

Hlýtur bygging nýs prestseturshúss að kallast brýn. Fjós er gamalt og ónýtt. En nýleg fjárhús, vönduð og mikil, með stórri hlöðu, eru á staðnum og bera þau af öðrum byggingum. Taka 250 fjár. Búskapur á þessari miklu jörð er lítill sem enginn, prestur hefur 40 ær, sem ganga sjálfala í Borgarey, sem heyrir undir prestsetrið. Áður var þessi stóra eyja nytjuð til dún- og fuglatekju, en á hverju sumri fengust þar undir 500 hestar fuglatöðu. Heimatúnið er hins vegar ekki stórt, en ræktunarmöguleikar miklir eftir því sem gerist á Vestfjörðum, enda er Vatnsfjörður frá náttúrunnar hendi bezta og mesta jörð við Djúp. - Hin mörgu hlunnindi jarðarinnar eru nú ekki nýtt. Prestsetrinu fylgir "Staðarferjan", vegna sjávar- og eyjagagnsins og hefur prestur endurnýjað hana. Auk þess fylgja 24 ær og 2 hross, enn fremur eitthvað af áhöldum, sem ekki mun algengt.

Allt þetta minnir á forna frægð þessa merka og mikla höfuðbóls, sem engin von er til að nokkur einn maður geti nytjað að gagni, eins og tímarnir eru nú, þegar beztu bændabýli á næstu grösum fara í eyði. Eina vonin til bættra búskaparháttanna á svona stað virðist sú, að presturinn fái duglegan bónda í félag við sig, án þess þó að nýju býli sé skipt úr jörðinni. Það skapaði aðeins nýjan vanda. En svo að presturinn geti haft mann með fjölskyldu með sér á jörðinni þarf fyrst og fremst stórt íbúðarhús.

Um 13 km veg frá Vatnsfirði er skólasetrið í Reykjanesi. Hefur presturinn kennt þar undanfarna vetur. Flutningur prestsetursins þangað hefur komið til tals, enda héldi hið nýja prestsetur nokkrum hlunnindum Vatnsfjarðar. En naumast er ástæða til að örventa um framtíð hins mikla staðar, þótt meiri háttar búskapur sé ekki rekinn þar nú um sinn. Raunar bæri að leggja allt kapp á að endurreisa og prýða Vatnsfjarðarprestsetur, og verður það bezt gert með nýju og stóru íbúðarhúsi.

Strandaprófastsdæmi.

1. Árnes í Trékyllisvík.

Engin tók hafði nefndin á að fara út að Árnesi, en þar er nú prestlaust, og hefur verið svo oftast undanfarandi, prófasturinn á Hólmavík þjónar kallinu í aukabjónustu og hittu nefndarmenn hann að máli.

Nýlegt íbúðarhús er á prestsetrinu Árnosi, allstórt, enda gert ráð fyrir að þar sé einnig húsnæði fyrir bónda. 1/3 hefur verið skipt úr jörðinni, en landrými þó enn mikið og hlunnindi ærin. Útilokað er að skipta aftur úr jörðinni, eigi prestsetrið að teljast viðunanlegt ábýli. Í prestakallinu, sem er ein sókn, eitt sveitarfélag, eru enn 270 manns, smáþorpamyndanir nokkrar, en fráleitt að flytja prestsetrið. Er Árnes miðstöð byggðarlagsins, og er þar einnig læknissetur að lögum, að vísu oftast autt eins og prestsetrið. - Stórt bú er unnt að reka á prestsetursjörðinni (sauðfjár-), en til að svo megi verða þarf margs við, útihúsabyggingar og ræktun. En sumur eru misfellasöm á Norðurströndum og því einsýnt, að mesta áherzlu ber að leggja á hlunnindin, dún og reka. Að því leyti er tjón, að jörðinni skuli hafa verið skipt.

2. Staður í Steingrímsfirði.

Nefndin taldi sig ekki eiga erindi að Stað, þar sem nú er auður bær. Presturinn situr á Hólmavík, þar sem nýtt prestseturshús, mikið og vandað, hefur nú verið reist. Ástæða er til að ganga eftir, að ítök Staðar prestseturs fyrnist ekki, enda gætu þau verið Hólmavíkurstesti hagkvæm. Halda þarf við byggingum á staðnum eða rífa ella, enda óþolandi lýti að hrynjandi húsum á kirkjustað.

3. Prestbakki í Hrútafirði.

Íbúðarhús er nýlegt og gott, en kjallari ófullgerður. Það er þó svo lítið, að útilokað er fyrir meira en eina fjölskyldu. - Jörðin liggur við sjó og eru þar nokkur hlunnindi í veiðiskap, ef unnt væri að stunda. Varp er ofurlítið og fiskur í ám. Beitolönd eru víðlend, en tún aðeins 10 ha. Áhöfn liðlega 200 fjár og 3 kýr. Búskapurinn gefur nokkurn arð, en kostar mikið erfiði fjölskyldunnar. Fjárhús eru hálf ónýt en verður þó að nota. Fjós sémilegt og rúmar 7 gripi, áföst hlaða og verkfærageymsla.

Í útsókninni á Óspakseyri eru aðeins 60 manns, í heimasókn 166, en í Staðarsókn 190 og fjölgar mjög á veturnum vegna Reykjaskólans. Full ástæða er til að mæla með flutningi prestsetursins að skólastaðnum, en hann er nálægt hinu aldaforna prestsetri að Stað í Hrútafirði, sem lagt var að

Prestbakka 1885. Er presturinn alveg tvímælalaust betur settur í Staðarsókn en langt úti í Bæjarhreppi. - Fjármagni, sem þarf í ný fjárhús á Prestbakka væri viturlegar varið í prestseturshús að Reykjaskóla.

Húnavatnsprófastsdæmi.

1. Melstaður í Miðfirði.

Núverandi prestur hefur gert miklar umbætur úti og inni. Gamla túnið, sem allt var þýft, hefur verið sléttað og aukið nokkuð, stór hlaða reist, járnklædd timburgrind, við áður nokkurn veginn stæðileg fjárhús uppi í túninu, en gagngerð umbót farið fram á íbúðarhúsinu. Er það frá 1912, hæð með kjallara og risi, steinsteypt, og nú hið vistlegasta, enda prýðisvel um gengið, en allt of lítið fyrir prestinn, hvað þá ef byggja ætti bónda jörðina og húsnæði með. En nú býr prestur einn á staðnum og áhöfn hans 160 fjár og 15 hross. Nokkurt land hefur hann leigt til ræktunar bónda í þorpinu á Laugarbakka. Hlunnindi af laxveiði í Miðfjarðará eru svo mikil og arðsöm, að þau ein útiloka allar uppástungur um tilfærslu prestsetursins í þéttbýlið á Hvamms-tanga, enda er presturinn betur settur í brauðinu á Melstað. En í náinni framtíð þarf að reisa nýtt prestseturshús á staðnum og væri þá unnt að hafa bónda við hlið prestsins, en búskaparmöguleikar á jörðinni eru mjög miklir. Ber sérstaklega að varast að skipta jörðinni, enda ódrýgðust þá hlunnindin.

Melstaður óskertur á að vera prestsetur áfram.

2. Tjörn á Vatnsnesi.

Fráfarandi prestur bjó aldrei á Tjörn og var staðurinn að heita má í eyði áratugum saman. Núverandi prestur fékk þó aðeins hálfa jörðina, er hann tók kallið fyrir fáum árum. Er hann óánægður með, að skipt hefur verið úr háflendunni. Að því er auðvitað enginn styrkur fyrir búskap prestsins, en minna svigrúm og ami. Nú hafa öll bæjarhús prestsetursins verið byggð af nýju, sérdeilis stórt og rúm-gott prestshús, þó illa einangrað. Áfast því er geymsla og vélarhús, einnig bílskúr, og innangengt í fjós, gott, en lítið. Nú er í ráði að byggja stór fjárhús. Ræktun var engin, en nú þegar orðin nokkur, og hefur verið ræst fram

land. Prestur telur sig hafa ómetanlegan stuðning af búskapnum, prestakallið er tvær sárafámennar sóknir. Mikil hlunnindi eru að lax- og silungsveiði. Beitiöld eru yfrin.

Um flutning prestsetursins er ekki að ræða innan prestakallsins, en hins vegar innan hreppsins, Þverárhrepps, þar sem er annað prestsetur.

3. Breiðabólstaður í Vesturhópi.

Nú prestlaus um nokkur ár, en bónda leigð jörðin og heldur hann vel við hinum afar lélegu byggingum, girðingum o. s. frv. Er presturinn fór 1960 var símsstöðin á Brú flutt að Syðri-Þverá og mun ekki fáanleg á prestsetrið af nýju. Er að því mikill bagi. Símsstöðvarnar eru alveg ómetanlegar fyrir sveitaprestana. - Íbúðarhúsið er illa byggt, 1936-37, 88 m² að stærð, steinsteypt, óinnréttaður kjallari og óinnréttað ris, en hæð með lélegum panelþiljum, Bersýnilegt er, að hér þarf að reisa nýtt íbúðarhús og jafnframt útihús, sem eru gömul, lítil og hrörleg. Ræktun er lítil, en allmikið land hefur verið ræst fram. Búsældarlegt sýnist, þrátt fyrir allt, á þessu fornfræga höfuðbóli, og gæði jarðarinnar talsverð. Hlunnindi af veiðiskap nokkur og gæti vafalaust verið meiri.

Flutningur prestsetursins kemur ekki til greina, en kallið er mjög fámennt og aðeins ein útsókn, Víðidalstunga. Þéttbýlismyndun engin. Rætt hefur verið um samsteypu Tjarnar og Breiðabólstaðar, en nú erfitt um þar sem svo mjög er aðhafzt um allar framkvæmdir á Tjörn. Þar ytra væri presturinn illa settur fyrir þessar sóknir allar, en hins vegar mjög um miðju á Breiðabólstað.

Gjalda ber varhug við að skipta úr jörðinni nýbýli, enda þótt nú sé lítt nytjuð um sinn.

4. Steinnes í Þingi.

Íbúðarhúsið er reist 1927, steinsteypt, ein hæð með lágum kjallara og nokkru risi. Húsið er lítið og alls ekki til tvískipta. Jörðin er stór og landmikil, einkum af eingjum, sem manna vera um 75 ha. sléttar undir áveitu. Vegna þeirra hefur minna verið hirt um ræktun. Lánar prestur engi, en byggir annars ekki af jörðinni. Bú hans er um 8 kýr, 120 ær og 20 hross. Fjósið er gömul torfbygging, en fjárhús nýleg og standa vel. gæta rúmað allt að

200 fjár. Veidihlunnindi í Steinnesi óskertu eru svo mikil, að ekkert vit væri í að flytja prestsetrið til Blönduóss, nema unnt væri að halda þeim eftir a. m. k. að hálfu, og búa svo um að prestur gæti setið í Steinnesi á sumar. Tekjur af engjum ættu og að geta verið allmiklar. Ef horfið yrði að því ráði að flytja prestsetrið í þorpið á Blönduósi, sem nefndin mælir raunar eindregið gegn, þyrfti skilyrðislaust að halda eftir heimabænum í Steinnesi, en selja aðeins hálfa jörðina á leigu, til að tryggja að hún færi ekki í eyði. Það skal enn ítrekað, að hlunnindum Steinnesprestseturs má alls ekki sleppa.

5. Bólstaðarhlíð í Svartárdal.

Prs. Æsustaðir seldir og nýtt prs. sett í Bólstaðarhlíð, þar sem nú er prestseturshús í smíðum. Þurft hefði, áður en hafizt var handa um nýsmíði þessa, að tryggja prestsetrinu eitthvert land og einkum veiðirétt í Svartá, eða halda eftir hálfum veiðihlunnindum Æsustaða. Svo virðist sem prestsetur þetta hefði verið betur staðsett nær kirkjunni en að bæjarbaki, en nú of seint um að sakast.

6. Höskuldsstaðir á Skagaströnd.

Íbúðarhúsið 30 ára, steinsteypt, ein hæð á kjallara og ris, mjög lítið og þröngt. Leiguliði prests býr þó einnig í húsinu og eru þar mjög tilfinnanleg þrengslí. Útihús eru gömul og hrörleg og alls ekki viðunanleg lengur. Ahöfn lítil, 10 kýr, 60 ær og nokkur hross. Prestur telur sig hagnast á leigunni, sem er 1500 l mjólkur árlega, enda fylgja í leigunni 3 kýr prests, fóður handa 18 ám og kr. 1.000.00.

Í prestakallinu eru yfir 800 íbúar, þar af 600 í Höfðakaupstað, þar er og kirkja, barna- og unglingskóli o. s. frv. Flutningur prestsetursins þangað er auðsæilega sjálfsagður. Enda telur Páll Jónsson, skólastjóri, og sóknarn.maður í Höfðakaupstað flutning prestsetursins einlægur, yfirlýstan vilja fólksins á staðnum. (Prestsetur hefur nú, 1965, verið flutt í Höfðakaupstað).

Á Höskuldsstöðum vantar nýtt prestseturshús og öll útihús. Virðist rétt að leigja jörðina og reisa íbúðarhús prests í Höfðakaupstað.

Skagafjarðarprófastsdæmi.

1. Hvammur í Laxárdal.

Íbúðarhús gamalt timburhús, nógu stórt og gott nú, enda presturinn einbúi og ekki kröfuharður. Allar byggingar aðrar einnig gamlar og raunar mjög fornfálegar, en presturinn er búlaus. Jafnan heyjar hann þó nokkuð og geymir, ef heyllaust kynni að verða í sveitinni, en leigir annars nágr. slægjur og beitolönd fyrir lítið sem ekkert. Prestakallið er fámennt, tæpl. 100 sálir, ekki nokkur minnsta bót að flutningi til annars staðar, enda æ strjálbýlla er utar dregur á Skaga. En slæmt er, hve illa er byggt í Hvammi vegna þess, að presturinn getur ekki fengið leiguliða við slíkar aðstæður, þrengsli í lélegu húsi og algeran úti-húsaskort. Ræktun er og lítil og grýtt heldur landið. Verði staðurinn í Hvammi ekki endurreistur eða búinn betur að húsum en nú er, þykir sýnt, að hann fari algerlega í eyði, er núverandi prestur hverfur þaðan. - Göngubrú hefur presturinn byggt á Laxá niðurundan bænum. Áin er vatnsmikil jafnan og illfær í vöxtum. Vað er skammt fyrir neðan göngubrúna, en mjög djúpt og oftast ófært bílum. Framtak prestsins að koma þessari brú á er því mikils virði, enda liggur þjóðvegurinn handan ár og staðurinn algerlega einangraður af ánni.

2. Glaumbær á Langholti.

Íbúðarhúsið til бага lítið, 90 m², reist 1945. Fjós fyrir 12 kýr og 200 kinda fjárhús með hlöðu, nýlegar og góðar byggingar. Auk þess 50 kinda hús úr torfi. Núverandi presti, sem búið hefur vel á jörðinni í 20 ár, finnst búskapurinn gagnsamur en mjög erfiður. Ræktað tún 20 ha og mikil landflæmi, en þó margskipt úr jörðinni handa gömlum hjáleigum. Áhöfn prests er 11 kýr, 3 geldneyti, 186 fjár og 24 hross.

Í prestakallinu eru 420 manns og mest fjölmenni í Varmahlíð og nágrenni. Flutningur prestsetursins óæskilegur, en helzt kæmi Löngumýri til greina, með skipulögðum skóla. En álitamál hvort réttlæt看legt væri að reisa nýtt prestseturshús í Glaumbæ, en svo að presturinn geti leigt jörðina þarf sérstakt íbúðarhús þar fyrir hann, en núverandi prests-

hús fylgdi jörðinni fyrir bónda.

3. Mælifell í Skagafirði.

Íbúðarhús steinsteypt frá 1923, nýlega endurbætt og viðbyggt eftir brunaskemmdir. Útihús eru af steini og taka um 7 kýr og 100 fjár.

Prestur hefur nytjað jörðina, sem er mikil að viðáttu og um margt óhæg. Tún er mjög lítið og erfitt, en ágangur gegndarlaus á hin miklu beitiöld. Skipt hefur verið úr jörðinni margoft. Búskaparskilyrði eru þó enn nægileg á jörðinni, og þyrfti að vísu stórt átak og mikið fjármagn til slíkra hluta. Sjálfur kvað prestur fyrir sitt leyti annað verkefni heppilegra og æskilegra fyrir starf kirkjunnar. Einu hlunnindi þessa prestseturs eru 2. flokks símstöð. - Íbúar alls um 350, enda telur prestur kallið vel samrýmanlegt Glaumbæjarbrauði. Flutningur þess að Löngumýri væri þá augljóslega réttur.

4. Miklibær í Blönduhlíð.

Íbúðarhúsið, frá 1947, er fremur lítið, eldhús í kjallara en efri hæð mjög hólfuð sundur í smáherbergi. Þó virðist mega notast við húsið með nokkrum endurbótum á dyraumbúnaði og gluggum og herbergjaskipan. Húsið er fráleitt nema fyrir eina litla fjölskyldu. Bóndi, sem nú um skeið hefur nytjað jörðina að hluta til og stundum að öllu, býr í gömlu bæjarskrifli á hlaðinu. Er sú aðbúð með öllu ósæmileg og þarf að rífa þessar leifar af gamla bænum til að lagfæra umhverfi prestseturshússins, sem er vægast sagt laklegt. Jörðin er stór og ræktunarmöguleikar gífurlegir, auk þess sem tún er mjög stórt; hrossaganga í fjallinu ákjósanleg. Prestakallið telur innan við 400 manns, og er því nægt tóm fyrir prestinn að sinna nokkrum búskap meðfram, en bein nauðsyn á að hann geti haft með sér bónda á jörðinni. Til þess vantar annað íbúðarhús á staðnum. Bezt sýnist að núverandi hús væri ætlað bónda eða ráðsmanni prestsins, en nýtt hús reist fyrir prestsetur heima á bæjarhlaðinu eða sem næst kirkjunni. Tilfærsla á prestsetrinu kemur alls ekki til greina. - Þá er þess að geta, að útihús staðarins eru svo óvenjulega ósmekklegr og illa staðsett, að þeim verður að víkja úr vegi tafarlaust. Er ástand og útlit Miklabæjarstaðar nú mjög slæmt og er það þeim mun bláleggra sem mesti

umferðarvegur á Norðurlandi liggur um bæjarþorpið. Endurreisn þessa staðar er nauðsynleg, en fyrsti áfangi hennar er að rífa öll útihús og gamla bæinn og lagfæra og prýða allt umhverfi prestseturshúss og kirkju. Síðan þarf að reisa ca 300 kinda fjárhús og hlöðu, hesthús, geymslu og lítið fjós (eða minni fjárhús og 40 kúa fjós) á hentugum stað í túninu. Til þess að hin mikla ræktun og ræktunarmöguleikar jarðarinnar og ný útihús notuðust að fullu, þarf nýtt prestseturshús til að prestur geti haft ráðsmann eða bónda með fjölskyldu með sér að búinu. En skipting jarðarinnar í tvö eða fleiri býli yrði prestinum aðeins til þyngsla og mundi skapa ný vandamál. Loks skal ítrekað, að ekki getur verið um flutning Miklabæjarprestseturs að ræða.

5. Barði í Fljótum.

Íbúðarhús reist 1947, sama teikning og á Miklabæ. Presturinn fekk því ekki ráðið, að húsið yrði reist við Barðslaug, sem er skammt frá staðnum. Var heita vatnið leitt heim í prestseturshúsið ofanjarðar, en mistókst, svo að einu verulegu hlunnindi Barðsprestseturs, heita vatnið, kom því ekki að gagni, og er húsið hitað upp með olíukyndingu, sem er dýr í kaldri sveit. Heimavistarbarnaskóli er risinn fyrir nokkru við laugina og er það mikill kostur fyrir prestsetrið. Gamla íbúðarhúsinu, sem er frá tíð síra Jónmundar Halldórssonar (1916), hefur verið breytt í hlöðu og við það byggt 8 kúa fjós. Fer það ekki ósnoturlega. Önnur útihús ekki teljandi. Sauðfjárbúskapur á Barði er óhagkvæmur vegna fannfergis og mikillar innistöðu, en hins vegar oft erfitt að koma frá sér mjólk á vetrum vegna ófærðar. Lún er lítið og ekki allt slétt.

Veiðirétt á Barði í Laxósi og er leigan nú aðeins kr. 4.000.00, en helming þess lætur prestur ganga til bóndans á Ökrum, sem gert hefur kröfu í ósinn. Brýn nauðsyn er að skera hér úr, svo að ekki sljóvgist eða fyrnist þau stöku hlunnindi, sem hér geta verið af laxveiði.

Leiga á jörðinni kemur ekki til greina, vegna ytri aðstæðna, enda margar jarðir í sveitinni nú í eyði. Er því ekki unnt að fara fram á miklar framkvæmdir á staðnum, en aðkallandi að gera fullkomna heitavatnslögn úr lauginni heim í prestseturshúsið. Er prestsetrið svo vel sett á Barði sem framast má vera og kemur flutningur ekki til greina.

Eyjafjarðarprófastsdæmi.

1. Vellir í Svarfaðardal.

Íbúðarhús er mjög hrörleg 60 ára gömul timburbygging og baðstofa, miklu eldri. Nýlegt fjós er á jörðinni og rúmar 24 gripi, en áföst hlaða fyrir 350 hesta aðeins. Fjárhús úr torfi með járnþaki, gömul og léleg. Hlunnindi, góð veiðiaðstaða í Svarfaðardalsá, eru fallin undan með landsölu fyrir nokkrum árum. Fóru þar og beztu engjar jarðarinnar, véltækar og grasgefnar. Hér er bygging nýs prestseturshúss mjög aðkallandi, en fyrir liggur svohljóðandi safnaðarsamþykkt aðalsafnaðarfundar Upsasóknar: "Aðalsafnaðarfundur Upsasóknar, haldinn 2. okt. 1962, samþykkir að beina þeim tilmælum til sóknarnefndar, að hún nú þegar sækir um til kirkjustjórnarinnar, að prestsetrið í Vallaprestakalli verði flutt til Dalvíkur". - Þess má geta, að á Dalvík búa nær 1000 manns, en 145 í Vallasókn.

Verður nefndin að fallast á flutning prestsetursins.

2. Möðruvellir í Hörgárdal.

Íbúðarhús stórt, hæð og ris, en sérstök íbúð í kjallara fyrir bónda, ef vill. Húsið er upphaflega reist 1938 eftir bruna á staðnum, en viðbyggt 1951, og þarfnast sem vænta má ýmiss konar lagfæringar, einkum sameiningu smáherbergja í stærri stofur. - 150 kinda fjárhús góð eru á Nunnuhóli, gamalli hjáleigu, með 320 hesta hlöðu. 16 kúa fjós er hins vegar ónýtt og hlaða við það hættuleg vegna dýptar. Sömuleiðis er nú af sér gengið hesthús og geldneytafjós á bæjarhlaði og fór það illa í jarðskjálfta 1963. Presturinn á sjálfur 2/3 í vatnslögn, sem nú er nær eingöngu notuð af bónda á Möðruvöllum II. Bæði fjósin þyrfti að rífa og reisa nýtt, minnst 40 kúa, fjær prestseturshúsinu. Engjar eru gífurlegt flæmi, véltækar og þurrar. Túnstærð nú 24 ha + 3 ha nýrækt, en ræktunarmöguleikar lítt takmarkaðir, bæði mikið mólendi út frá túni og 23 ha framræst mýri. - Vetrarþeir er engin notandi, en sumarhagar sauðfjár víðlendir þar sem er öll Hörgárdalsheiði og fram-Hörgárdalur.

Ahöfn prests nú 3 kvígildiskýr og 100 fjár, en engja-slægjur leigðar út sem og mest allt túnið. Bóndi fæst ekki á jörðina eingöngu vegna fjósleysis. - Símsstöð sveitarinnar

er á prestsetrinu og væri ei svo bindandi, ef fjölskylda bónda væri í húsinu. - Flutningur prestsetursins lítt hugsanlegur, liggur það vel í kallinu, sem telur um 800 manns. Þá hefur komið til orða, að héraðsskóli rísi á staðnum eða í grenndinni, og væri þá nauðsynlegt, að presturinn losnaði við jörðina, a. m. k. við búsumstang, gæti leigt hana bónda. Jörðinni var skipt 1907, og er prestsetrinu enginn stuðningur að því - en sætir hins vegar talsverðum ágangi.

3. Syðra-Laugaland í Grundarþingum.

Löggilt prestsetur 1935. Íbúðarhús stórt, en að miklum hluta gamalt og óhentugt, en bóndi býr í því ásamt með prest, sem aldrei hefur rekið bú. Enda virðist slíkt ekki hagkvæmt þar sem bæði er á staðnum barnaskóli og hús-mæðraskóli, en prestakallið 6 sóknir, um 1000 manns. Sýnist prestur því hafa nóg annað að gera en að reka búskap. Flutningur prestsetursins ekki æskilegur, en selja ætti jörð þessa á leigu og reisa nýtt og hentugra prestseturshús á skemmtilegri stað ofar í landareigninni.

Suður-Þingeyjarprófastsdæmi.

1. Laufás við Eyjafjörð.

Íbúðarhús frá 1937, óinnréttaður kjallari, hæð í góðu standi en ófrágengin risherbergi. - Fjánhús fyrir 100 fjár með hlöðu, allstæðileg. Fjós er gersamlega ónýtt, enda engar kýr á staðnum. Prestur býr með æðimargt fé, en kúgildi Laufáss eru 39 ær. Ársmaður er á staðnum og hefur lengi verið hinn sami, hirðir féð, en er jafnframt bæjarvörður, en gamli bærinn, sem er í umsjá þjóðminjavarðar, hefur verið endurreistur og er þar nú nokkurt safn. Er að honum höfuð prýði. Tún er allstórt og leigt nágr. bóndanum á nýbýlinu Áshóli að hálfu. Býli þessu var skipt úr Laufási fyrir fáum árum, standa bæjarhúsin langt frá staðnum, en tún fylgdi ekki. Prestur stundar allmikla kartöflurækt og leigir æðimikil garðlönd. - Hlunnindi eru mikil af veiði í Fnjóská og nokkur dúntekja, en hún hefur minnkað nokkuð undanfarið.

Í prestakallinu eru 600 manns, en aðein 60 í Laufássókn. Eigi að síður er prestsetrið svo vel sett sem verða má og kemur flutningur þess, hvort heldur sem væri að Svalbarði eða Grenivík, alls ekki til mála.

2. Háls í Fnjóskadal.

Íbúðarhús sæmil. gott fyrir eina fjölskyldu, en afleiðlega staðsett. Útihús eru ný, stór og vönduð, fjárhús fyrir 180 og 7 kúa fjós ásamt hlöðum með súgþurrkun. Prestur hættur (1962) kúabúskap, taldi búið of lítið til að þola aðkeypta vinnu og hefur eingöngu fé. Tún er ekki stórt, en hefur nú verið sléttað og girt. Jörðin er lítil, enda hefur verið skipt freklega úr henni. - Prestsetrið er vel sett í sárafamennu kalli (240) og liggur einkar vel við þjónustu til Ljósavatns og Bárðardals, ef samsteypa hefði komið til.

3. Þóroddsstaðarprestakall.

En ekki virðist líklegt, að til samsteypu komi, því að nú er hafin bygging prestseturshúss í ímynduðu nýbýlahverfi í Ljósavatnssókn, og á það að koma í stað prestsetursins á Vatnsenda, sem nú hefur verið selt. Hafa þyrfti eftirlit með, að einu hlunnindi Vatnsenda, silungsveiði á Ljósavatninu, gætu komið hinu nýja prestsetri að einhverju gagni.

Hafði nefndin ekki aðstæður til að skoða smábýli það, sem nú verður prestsetur, en leizt þunglega á allar kringumstæður, nýbýlahverfi þetta virðist hreint ekki ætla að byggjast og er þá prestsetrið hlálega sett. Fyrst farið var út í byggingu nýs prestseturs í þessu kalli (470 íbúar) virtist nærtækast að fá landspildu heima á Ljósavatni við hlið kirkjunnar. Vatnsendaprestsetrið virðist hafa skárri möguleika en nýbýlið.

4. Grenjaðarstaður í Aðaldal.

Mjög lítið íbúðarhús reist við gamla bæinn 1936, en hefur nú verið stækkað svo, að gott má kalla, plássmikið og að heita má viðunandi skilyrði fyrir kjallaraíbúð handa bónda, ef vill. - Stórbýlisjörðinni Grenjaðarstað var skipt 1930-31 í sex jarðarparta jafn stóra, og á allan hátt þrengt mjög að prestsetrinu. Ræktað land þess er þó einir 10-12 ha og auk þess verið að þurrka 15 ha á hvert býli, sameiginlegt framtak í s. n. Þegjandadal. Engi er grasgefið og sumt véltækt. Áhöfn nú 7 kýr og 80 ær. Útihús eru lítil, 8 kúa fjós og 120 kinda hús, hlöðurúm aðeins 300 hestar. Hlunnindi í sameiginlegum veiðirétti Grenjaðarstaðar, nemur nú 14 þús. árl. Má af því sjá, hve miklar tekjur hafa hér verið teknar undan

óskertu prestsetrinu. Þá heyra hólmar í Laxá undir prestsetrið, Engey að öllu, Hafursey að hálfu.

Í prestakallinu eru 900 manns, flest í Einarsstaðasókn, 350. Ekki er hægt að mæla með flutningi prestsetursins þangað inneftir, að Laugaskóla, enda mjög þéttbýlt kringum prestsetrið á Grenjaðarstað, Laxárvirkjun hið næsta og barnaskólinn við túnfótinn. Og ef skírskotað er til söguhelgi og hefðar er Grenjaðarstaður einn sá allra seinasti staður, sem lagður yrði niður sem prestsetur.

5. Skútustaðir í Mývatnssveit.

Gamla íbúðarhúsið frá 1927 til niðurrifs eins, en þegar hafin bygging nýs prestshúss. Fyrir fáum árum lét presturinn reisa stór og vönduð fjárhús, taka þau 220. Fjós er gamalt fyrir 3-4 gripi. Prestur býr ekki, en leigir jörðina. Skipt hefur verið úr landi prestsetursins og nú aðeins hálfrendan eftir, stendur íbúðarhús bónda heima á bæjarhólnum við kirkjuna, en prestsetrinu hefur verið þokað nokkuð burt. Tún er 7 ha og litlir ræktunarmöguleikar, en engjar véltækar, undir áveitu. Hálf Miklaey á Mývatni heyrir prestsetrinu, þar er beit og æðarvarp. Not eru og af veiði. Flutningur prestsetursins gæti engan veginn komið til greina, það er prýðilega sett, þar er póst- og símstöð sveitarinnar, sem prestur telur ómissandi tekjuauka. Félagsheimilið er hið næsta og skólinn skammt frá.

Koma þarf í veg fyrir, að skipt verði meira landi út úr prestsetrinu, slægjur má leigja, þegar ekki er búið, en hlunnindi eru til mikils hagræðis.

Norður-Þingeyjarprófastsdæmi.

1. Skinnastaður í Öxarfirði.

Íbúðarhús nú rúmgott, enda nýlokið viðbyggingu og lagfæringu. - Fjárhús eru fyrir 170 fjár með áfastri hlöðu, vel nothæfar byggingar, að mestu eign staðarprestins. Túnstærð um 12 ha. Jörðin mjög víðáttumikil og landið víði vaxið. Bústærð prests er 160 kindur, 3 kýr, 2 hross og 12 geitur, en geitfé hefur prestur haft allan sinn langa búskap hér. - Prestsetrið er alveg sérstaklega vel sett, en kallið eitt hið víðlendasta, næst Kirkjubæ í Hróarstungu, 4 sóknir, 750 á manntali. Heimavistarbarna-

skóli er rétt við túnfótinn á Skinnastað, þar sem nefnt er í Lundi. - Póst- og símstöð er á prestsetrinu, til ómetanlegs hagræðis, eins og alls staðar annars á prestsetrunum, sem hafa þessa þjónustu. Flutningur þessa prestseturs gæti alls ekki hugsast.

2. Sauðanes á Langanesi.

Íbúðarhús nýtt, glæsilegt innan og vandað, 163 m², ein hæð. Kjallari 100 m², en ekki innréttaður til fulls. Peningshús eru gömul, úr steini og timbri, ekki til fram-
búðar, nokkrir torfkofar að auki. Á hlaðinu stendur enn gamla prestseturshúsið frá 1874 og væri menningarleg nauðsyn að halda því vel við. Þyrfti að veita til þess nokkurt fé. En útihúsin þyrfti að rífa vegna slæmrar staðsetningar. Áhöfn er nú 160 fjár, 2 kýr og 2 hross. Þarf prestur að gefa með þúinu. Tún er 10 ha, en framræst land 20 ha, ræktunarmöguleikar bókstaflega ótakmarkaðir. En til að prestur geti búið vel á þessari óhemjumiklu jörð þarf aðstöðu þar heima fyrir fjölskyldu bónda jafnframt. Gæði Sauðaness eru ekki öll í landflæminu. Hér er um að ræða mestu hlunnindajörð á landinu. Árleg dúntekja 60-70 kg, reki mikill og mjög arðsamur og tekjur af veiði miklar. - Tekjur Sauðanesprests af hlunnindunum eru svo gífurlegar, þótt vitanlega kosti vinna mikið, að aldrei getur komið til mála að leggja prestsetrið niður og flytja það í Þórshafnar-
kauptún eða yfirleitt nokkuð af staðnum. Eins ber að tryggja það, að jörðinni verði ekki skipt. Fáir aðrir land úr Sauðanesi koma skjótt kröfur í hlunnindi, og má það aldrei verða, að þau skerðist af manna völdum. Ásókn utanaðkomandi í land prestsetursins er auðsvarað með því að benda á ótakmarkað land eyðingaranna á Langanesi. Örskammt er frá Sauðanesi í þéttbýlið á Þórshöfn og er prestsetrið vel sett. En þetta prestakall er illa sett á landinu, þar er sem heild afskipt og veðrátt svöl og þokur tíðar. Veitir því sízt af að hlunnindi prestsetursins dragi að, ella kynni svo að fara, að prestlaust yrði á Sauðanesi tímunum saman, en nágrannaþjónusta útilokuð sakir fjarlægðar og oftast ófærra fjallvega.

Hér að framan hefur verið lýst nokkuð skoðunargerð nefndarinnar á hverju einstöku prestsetri.

Almenna heildarniðurstöðu er ekki unnt að draga, þar sem sums staðar er búið vel og jörðin nauðsynleg prestinum um afkomu og verksvið, en annars staðar er bújörð presti beinlínis til kostnaðar og erfiðis og því honum til trafala í starfi. Annars er sýnt, að í fámennustu brauðunum sé búskapur meðfram prestsstarfinu æskilegur og stundum nauðsynlegur, en þar sem fjölmennara er, sé betra fyrir prestinn að losna algerlega við jörðina, nema hún sé gædd þeim mun meiri hlunnindum. Verður það bezt gert með því að flytja prestsetrið í þéttbýlið, þar sem það er, en sums staðar að skólastetrum. Þannig leggur nefndin til, að allt að 10 prestsetur verði flutt af bújörðinni í kaupþún, en að skólastöðum allt að 11. Og þar sem hér yrði létt af kostnaði við um 20 prestsetursjarðir ætti að verða unnt að leggja í auknar nauðsynlegar framkvæmdir á þeim prestsetrum, sem eftir standa á jörðunum. Þannig yrði t. d. aðeins um 2 prestsetursjarðir að ræða í Norður-Múlasýslu í stað 5 nú; 2 á Rangárvöllum í stað 5 og eina í Eyjafjarðarsýslu í stað 3 o. s. frv. Sums staðar háttar svo til, að alls eigi er unnt að flytja prestsetur, vegna þess einfaldlega, að enginn annar staður er hentugri, annars staðar er um svo mikil verðmæti að ræða, að alls eigi er réttlætanlegt að leggja niður sum prestsetur. Enn eru staðir, sem sakir sögu sinnar og ytra búnings eru hér friðhelgir, þótt annars kæmi flutningur til greina. Loks má nefna að sumir staðir eru mjög ákjósanlega settir og svo vel sem framast er auðið. En einnig eru þeir nokkrir, sem engin úrræði eru um að svo stöddu. - Þá er búskapur all víða með blóma og því vita þarf flaut að leita þar nýrra leiða.

Flókka má sveitaprestsetrin, sem hér er getið að framan, þannig:

I. Hafa þegar verið flutt.

1. Kirkjubæjarklaustursprestsetur frá Prestbakka.
2. Hvanneyrarprestsetur frá Hesti.
3. Reykhólaprestsetur frá Stað á Reykjanesi.
4. Hólmavíkurprestsetur frá Stað í Steingrímsfirði.
5. Bólstaðarhlíðarprestsetur frá ~~Æs...~~

II. Verði flutt í kaupþún.

1. Hofsprestsetur til Vopnafjarðar.
2. Desjarmýrarprestsetur að Bakkagerði.
3. Vallanesprestsetur að Egilsstöðum.
4. Bjarnanesprestsetur til Hafnar.
5. Bergþórshvolsprestsetur að Stórólshvoli.
6. Setbergsprestsetur að Grafarnesi.
7. Holtsprestsetur í Önundarfirði til Flateyrar.
8. Hvítanesprestsetur að Súðavík.
9. Höskuldsstaðaprestsetur til Höfðakaupstaðar.
10. Vallaprestsetur að Dalvík.

III. Verði flutt að skólasetrum.

1. Valþjófsstaðarprestsetur að Hallormsstað.
2. Holtsprestsetur undir Eyjafjöllum að Skógum.
3. Fellsmúlaprestsetur að Laugalandi, Holtum.
4. Skarðsprestsetur í Stóra-Núpsprestakalli að Brautarholti.
5. Mosfellsprestsetur í Grímsnesi að Laugarvatni.
6. Staiholtsprestsetur að Varmalandi.
7. Söðulsholtsprestsetur að Kolviðarneslaug.
8. Prestbakkaprestsetur í Hrútafirði að Reykjaskóla.
9. og
10. Glaumbæjar- og Mælifellsprestsetur að Löngumýri.
11. Syðra-Laugalandsprestsetur að skólanum á staðnum.

IV. Haldist.

a) vegna sögu og helgi:

1. Oddi á Rangárvöllum.
2. Saurbær á Hvalfjarðarströnd.
3. Staðarstaður á Snæfellsnesi.
4. Rafnseyri við Arnarfjörð.
5. Vatnsfjörður í Djúpi.
6. Möðruvallaklaustur í Hörgárdal.
7. Grenjaðarstaður í Aðaldal.

b) vegna mikilla hlunninda:

1. Eydalir í Breiðdal.
2. Brjánslækur á Barðaströnd.
3. Árnes á Ströndum.
4. Melstaður í Miðfirði.

5. Steinnes í Þingi.
6. Laufás við Eyjafjörð.
7. Sauðanes á Langanesi.

c) vegna óvenju mikils búskapar:

1. Skeggjastaðir á Langanesströnd.
2. Breiðabólstaður í Fljótshlíð.
3. Reynivellir í Kjós.

d) vegna beztu fáanlegra skilyrða í kalli:

1. Kirkjubær í Hróarstungu.
2. Kálfafellsstaður í Suðursveit.
3. Ásar í Skaftártungu.
4. Hruni í Hreppum.
5. Kvinnabrekka í Suðurdölum.
6. Hvammur í Hvammssveit.
7. Hvoll í Saurbæ.
8. Sauðlauksdalur.
9. Breiðabólstaður í Vesturhópi.
10. Barð í Fljótum.
11. Miklibær í Blönduhlíð.
12. Háls í Fnjóskadal.
13. Skútustaðir í Mývatnssveit.
14. Skinnastaður í Öxarfirði.

e) vegna góðra og mikilla nýbygginga:

1. Kolfreyjustaður í Fáskrúðsfirði.
2. Mosfell í Mosfellsveit.
3. Staður í Súgandafirði.
4. Tjörn á Vatnanesi.

f) vegna úrræðaleysis:

1. Sandfell í Öræfum.
2. Staðarhraun á Mýrum.
3. Breiðabólstaður á Skógarströnd.
4. Hvammur í Laxárdal.
5. Nýbýli í Ljósavatnssókn.

Framanrituð álitserð er samin af ritara prestssetra-
nefndar, séra Sigurði Stefánssyni, vígslubiskupi á Möðru-
völlum. Um skoðunargerð þá, sem í henni felst, er prests-
setranefndin sammála, skoðanir hins vegar skiptar um
ályktanir og niðurstöður í ýmsum eignum, sem nefndarmenn
munu þá gera frekari grein fyrir.

Hér á eftir fer einkar athyglisverð greinargerð
eftir Pál Zóphóníasson, fyrrverandi búnaðarmálastjóra, um
búskap á sveitaprestssetrum borinn saman við búskap á
meðaljörð í sömu sveit. Samanburðurinn er um aðstæður á
árunum 1920 og 1955 til þess að fá samanburð á þróuninni.
Er ljóst, að á þeim 10 árum, sem síðan eru liðin, hafa víða
orðið nokkrar breytingar á aðstæðum, en þó sýnir skýrslan,
sem samin er 1958, ótvírætt heildarþróun á þessu tímabili.

Sveitaprestsetrin.

(Yfirlit eftir Pál Zóphóníasson, fyrrv. búnaðarmálastj.)

Formáli.

Að ósk prestssetranefndar hef ég gert eftirfarandi yfirlit yfir sveitaprestsetrin.

Til samanburðar hef ég tekið meðaljörð í þeim hreppum, sem sveitaprestsetrin eru í, eins og hún var 1920 bæði hvað túnstærð, töðufall, útheyskap og bú snerti. Prestsetrið er tekið á sama hátt, en um túnstærð og bú á því hef ég ekki nákvæmar upplýsingar 1920, og hef því valið að taka árið 1930, sem er 10 árum síðar, en þá má fá tölurnar nákvæmar án svo til nokkurrar fyrirhafnar. Síðan tek ég meðaljörðina í sömu hreppum eins og hún er orðin 1955, bæði hvað túnstærð, töðufall, útheyskap og bústærð snertir, og sést þá ljóst, hvor hefur breytt meira, og þar með hvernig prestarnir hafa setið jarðir sínar miðað við meðalbónda sveitarinnar. Allar skýrslur um túnstærð eru byggðar á skýrslum Búnaðarfélagss Íslands um túnstærðina, en þær eru aftur byggðar á mælingum túnanna, er fram fóru að lögum 1918-1920, og síðan árlega bætt við nýrækt eins og hún hefur verið mæld af trúnaðarmönnum Búnaðarfélagss Íslands og styrkur veittur út á eftir jarðræktarlögum.

Ekki er öruggt, að túnstærðin sé rétt. Verið getur, að einhver hafi ekki látið mæla gerða nýrækt, vegna fylgifyrákvæðisins, sem var í lögum nokkur ár. Slíkt ætti þó ekki að hafa komið fyrir á jörðum sem ríkið átti. Þá gæti verið, að einhverjir hefðu látið tvímæla sömu nýræktina, þ. e. mælt sama blettinn tvö ár hvort eftir annað og því fengið tvisvar styrk á sama blettinn. Á meðaljörð í hreppnum getur slíkt ekki haft teljandi áhrif, þó slíkt hefði komið fyrir hjá einhverjum bónda, en slíkt gerir prestseturstúnið stærra, þar sem það eitt er borið saman við meðaljörðina í hreppnum. Nýrækt óbylt, það er tún, sem ræktað hefur verið með því einu að bæta á það, hefur ekki

verið styrkhæf nú um árabíl og gæti hugsazt, að einhver prestur hafi stækkað túnið á þann hátt, og það því teljist minna en það raunverulega er. Mælt er, að einn prestur hafi gert slíkt, og tún á einu prestsetri því talið minna en það ætti að vera. Heyskapur og bústærð er talið eftir skýrslu hreppstjóra. Þar sem ástæða þykir til að gefa einhverjar aðrar upplýsingar er þess getið, t. d. um hlunnindi, hafi jörð verið í eyði, stofnað nýbýli úr prestsetrinu o. s. frv. Sé þessum reglum ekki fylgt, er þess getið sérstaklega um leið og talað er um viðkomandi hrepp eða prestsetur.

1. Skeggjastaðir í Skeggjastaðahreppi, Norður-Múlasýslu.

1920 Meðaljörð. Túnstærð 3,3 ha. Taða 92 hestar úthey 94 hestar.

1920 Skeggjastaðir do. 5,3 - - 220 - - 150 -

1955 Meðaljörðin do. 6,1 - - 196 - - 21 -

1955 Skeggjastaðir do. 8,5 - - 320 - - 0 -

Tún meðaljarðarinnar hefur stækkað um 84% en Skeggjastaða um 60%.

1920 var meðalbúið: Nautgripir 3,3 sauðfé 132 og hross 4,8

1920 - Skeggjastaðabú - 3,0 - 300 - - 10,0

1955 var meðalbúið - 2,1 - 121 - - 1,7

1955 - Skeggjastaðabú - 6,0 - 228 - - 5,0

Þegar núverandi prestur kom að Skeggjastöðum, mátti heita, að allt tún jarðarinnar væri þýtt, en hann hefur sléttað það og stækkað og setið jörðina með prýði. Ætti þó að búa á Höfn.

2. Hof í Vopnafirði í Norður-Múlasýslu.

1920 Meðaljörð. Túnstærð 3,6 ha. Taða 170 hestar, úthey 170 hestar

1920 Hof. - 12,0 - - 410 - - 400 -

1955 Meðaljörð. - 10,3 - - 453 - - 63 -

1955 Hof. - 12,8 - - 460 - - 91 -

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 186% en Hofstúnið um 6%.

1920 Meðalbú var: Nautgripir 3,6 sauðfé 146 hross 6,2

1920 Hofsbúið - - 8 - 390 - 11,0

1955 Meðalbú - - 3,6 - 234 - 4,0

1955 Hofsbúið - - 6 - 321 - 5,0

Hofi fylgja varphólmar. Varp hefur minnkað mikið.

Túni haldið í góðri rækt. Margir álíta, að Hofsprestur ætti að sitja í Vopnafjarðarþorpi.

3. Hofteigur á Jökuldal í Norður-Múlasýslu.

Þar hefur verið prestlaust lengi. Fyrir nokkru síðan fékk ábúandi vilýrði fyrir nýbýli úr jörðinni, og síðar úrskipt land. Síðan hefur nýbýlið stækkað og nú lítur Hofteigur þannig út á pappírnum.

1920 Meðaljörð. Tún 2,5 ha Taða	67 hestar	Úthey	170 hestar
1920 Hofteigur - 5,0 - -	150 -	-	450 "
1955 Meðaljörð - 5,2 - -	181 -	-	55 -
1955 Hofteigur - 5,0 - -	450 -	-	50 -
Bóndinn - 7,8			

Sjálft prestseturstúnið er óbreytt, en hitt tekur fjörkipp um leið og ákveðið er, að það verði sérstakt býli.

Engi jarðarinnar hefur verið leigt að Hvanná.

1920 var búið á meðaljörðinni	3,2 nautgr.	224 sauðfé	og 10,4 hross
1920 var búið á Hofteigi	3,0 -	320 -	- 8,0 -
1955 var meðalbúið í hreppnum	2,8 -	214 -	- 4,3 -
1955 var búið á Hofteigi	3,0 -	400 -	- 5,0 -

1955 býr bóndinn á öllum Hofteigi. Trúlega ætti prestur aldrei að koma í Hofteig og prestakallið að skiptast milli Vopnafjarðar- og Kirkjubæjarsókna.

Undan Hofteigi hefur verið lánað landstykki innan við merkin milli Hvannár og Hofteigs. Landið var leigt til 20 ára og mun sá leigutími senn liðinn. Þar mun efni í annað nýbýli.

4. Kirkjubær í Hróarstungu í Norður-Múlasýslu.

1920 Meðalbýli hreppsins Tún 3,2 Taða	88 Úthey	185 hestar.
1920 Kirkjubær - 8,8 -	320 -	40 -
1955 Meðaljörð í hreppnum - 7,1 -	110 -	55 -
1955 Kirkjubær - 8,8 -	320 -	0 -

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 122% en Kirkjubæjar um 0%.

1920 er meðal bú í hreppnum	4,3 nautgripir	122 kindur	og 7,0 hross
1920 var búið á Kirkjubæ	5,0 -	191 -	- 7,0 -
1955 var meðalbúið	3,0 -	159 -	- 2,7 -
1955 var búið á Kirkjubæ	5,0 -	193 -	- 5,0 -

Prestur ætti að sitja á Stórabakka og þjóna Eiríksstöðum, Hofteigi, Sleðbrjót og Kirkjubæ. Þar ætti að koma barnaskóli fyrir stærra brauð.

5. Valþjófsstaður í Fljótsdal.

1920 Meðaljörð í hreppnum	Tún	4,3	Taða	148	Úthey	146	hestar
1920 Valþjófsstaður	-	10,8	-	400	-	400	-
1955 Meðaljörð í hreppnum	-	6,4	-	290	-	65	-
1955 Valþjófsstaður	-	8,8	-	300	-	300	-

Nýbýli hefur verið skipt úr jörðinni og fékk það 1/4 úr gamla túninu eða 2,5 ha. Engjar hafa alltaf verið lánaðar mikið frá Valþjófsstað.

1920 var meðalbú í hreppnum	nautgr.	5,2	sauðfé	246	og hross	9,5
1920 var bú á Valþjófsstað	-	11,0	-	124	-	22,0
1955 var meðalbúið	-	2,9	-	215	-	4,5
1955 var Valþjófsstaðabúið	-	3,0	-	77	-	3,0

6. Desjarmýri í Borgarfirði, Norður-Múlasýslu.

1920 Meðaljörð í hreppnum	Tún	4,0	ha	Taða	102	hestar	Úthey	143	hestar
1920 Desjarmýri	-	6,0	-	-	300	-	-	244	-
1955 Meðaljörð í hreppnum	-	6,0	-	-	215	-	-	93	-
1955 Desjarmýri	-	7,7	-	-	350	-	-	0	-

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 50% en Desjarmýrar um 28%.

1920 Meðalbú hreppsins:	Nautgripir	4,7	sauðfé	177	hross	4,7
1920 Desjarmýrarbú	-	3,0	-	247	-	3,0
1955 Meðalbú hreppsins	-	2,2	-	156	-	1,9
1955 Desjarmýrarbú	-	4,0	-	281	-	3,0

Prestur mun einbúi í félagsbúi við syni sína: Prestur ætti að sitja í þorpínu.

7. Vallanes í Suður-Múlasýslu.

1920 Meðaljörð í hreppnum	Tún	4,1	ha	Taða	131	hestur	Úthey	149	hestar
1920 Vallanes	-	7,1	-	-	190	-	-	375	-
1955 Meðaljörð í hreppnum	-	9,2	-	-	401	-	-	40	-
1955 Vallanes prestur	-	8,7	-	-	265	-	-	25	-
1955 do. bóndinn	-	7,0	-	-	345	-	-	140	-

Vallanesinu hefur verið skipt, en mér er ókunn skipti á túninu, en nú búa báðir, prestur og bóndi, á því gamla Vallanesi.

1920 var meðalbú í hreppnum	nautgripir	4,7	sauðfé	175	hross	7,7
1920 var í Vallanesi	-	8,0	-	350	-	16,0
1955 var meðalbú hreppsins	-	6,6	-	142	-	2,5
1955 var hjá presti í Vallanesi	-	3,0	-	145	-	3,0
1955 var hjá bóndanum do.	-	8,0	-	112	-	4,0

Prestur ætti að sitja í Egilsstaðaborpi.

8. Kolfreyjustaður í Suður-Múlasýslu.

1920 Meðaljörð í hreppnum	tún 2,3 ha taða 68 hestar	úthey 53 hestar
1920 Kolfreyjustaður	- 4,3 - - 235 -	- 70 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	- 5,3 - - 217 -	- 21 -
1955 Kolfreyjustaður	- 4,7 -	ekki talið hey né fénaður enda vist milli presta.

Túnið á meðaljörð í hreppnum hefur stækkað um 130%
en Kolfreyjustað um 9%.

Prestur ætti að sitja á Fáskrúðsfirði.

9. Heydalir í Breiðdal í Suður-Múlasýslu.

1920 Meðaljörð í hreppnum	var Tún 3,7 ha taða 56 hestar	úthey 125 h.
1920 Heydalir	- 6,8 - - 185 -	- 155 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	- 5,5 - - 247 -	- 38 -
1955 Heydalir	- 9,0 - - 180 -	- 0 -

Tún meðaljarðarinnar hefur stækkað um 49% en Heydala um 34%.

1920 Meðalbú í hreppnum	var 4,2 nautgr. 151 sauðkind og 5,6 hross
1920 var Heydalabú	4,0 - 270 - - 8,0 -
1955 Meðalbú í hreppnum	2,5 - 150 - - 1,3 -
1955 var Heydalabú	3,0 - 131 - - 2,0 -

Sagt er, að hlunnindi Heydala hafi gengið mjög úr sér, en ekki er vist það sé rétt. Þau voru leigð um tíma og sá er hafði vildi hafa þau áfram og má vera að því hafi þau verið talin orðin lítil.

10. Bjarnanes í Hornafirði.

1920 Meðaljörð í hreppnum	Tún 3,6 ha Taða 80 hestar	úthey 220 hestar
1920 Bjarnanes	- 7,0 - - 200 -	- 800 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	- 8,9 - - 379 -	- 18 -
1955 Bjarnanes	- 7,8 - - 300 -	- 0 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 147% en í Bjarnanesi um 11%.

1920 Meðalbú í hreppnum	var 6,1 nautgr. 132 kindur og 11,8 hross
1920 í Bjarnanesi var búið	8,0 - 140 - - 12,0 -
1955 Meðalbú í hreppnum	var 4,7 - 143 - - 3,6 -
1955 Bjarnanesbúið var	9,0 - 222 - - 6,0 -

Prestur ætti að sitja á Höfn.

11. Kálfafellsstaður í Suðursveit, A-Skaftafellssýslu.

1920 Meðaljörð í hreppnum var Tún 2,5 ha Taða 51 hestur úthey 144 h.					
1920 Kálfafellsstaður	-	4,5	-	110	- - 600 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	-	6,4	-	230	- - 43 -
1955 Kálfafellsstaður allur	-	6,6	-	250	- - 0 -

Kálfafellsstað hefur verið skipt, en mér er ókunnugt um, hvernig skipt hefur verið bæði túni og landi.

1920 Meðalbú í hreppnum var 4,9 nautgr. 88 sauðfé og 7 hross					
1920 Kálfafellsbúið var	7,0	-	250	-	- 15 -

1955 búa tveir á Kálfafellsstað, prestur og bóndi, og er túnheyskapur beggja talinn hér að ofan.

12. Sandfell í Öræfum

var prestsetur. Nú er þar ekkert lögboðið prestsetur, og enginn prestur hefur verið þar lengi. Ætti að koma þangað prestur ætti það að vera kennsluprestur.

13. Kirkjubær í Vestur-Skaftafellssýslu.

Prestsetrið hefur verið fært frá Prestbakka, sem var mikil og góð jörð, að Kirkjubæ, sem er byggður í landi Kirkjubæjarklausturs, og fylgir húsinu lítið land. Prestur hefur lítið bú og er ekki rétt að gera samanburð á prestsetrunum.

14. Ásar í Skaftártungu.

1920 Meðaljörð í hreppnum Tún 2,9 ha Taða 74 hestar Úthey 163 h.					
1920 Ásar	-	4,1	-	73	- - 200 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	-	8,6	-	295	- - 39 -
1955 Ásar	-	4,1	-	190	- - 0 -

Meðaltún á meðaljörð stækkaði um 196% en um 0% á Ásum.

Nýbýli hefur verið byggt úr Ásum, en það er byggt alllangt frá bænum og fékk ekkert af gamla Ásatúninu. 1920 var meðalbú 4,6 nautgr. 142 kindur og 7,3 hross. Á Ásum var búið 2 nautgr., 350 fjár og 13 hross. 1955 er meðalbúið 3,2 nautgr., 169 fjár og 3,2 hross, en í Ásum 2 nautgr., 85 fjár og 1 hross.

15. Holt undir Eyjafjöllum, Rangárvallasýslu.

1920 Meðaljörð í hreppnum með 4,3 ha tún Taða 88 hestar Úthey 333 h.					
1920 Holt	12,0	-	-	150	- - 1500 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	12,6	-	-	400	- - 160 -
1955 Holt	12,8	-	-	?	- - ? -

Hey eru engin talin. Líklega lánaðar slægjur.

Meðaltún hreppsins stækkaði um 193% en á Holti um 6%.

1920 Meðalbú í hreppnum var 6 nautgripir 83 kindur og 12,5 hross					
1920 var Holtsbúið	9	-	80	-	15,0
1958 er meðalbúið í hreppn.	12,8	-	109	-	10,5
1958 er Holtsbúið	0	-	-	-	4,0

16. Bergþórshvoll í V.-Landeyjum, Rangárvallasýslu.

1920 Meðaljörð í hr. með 2,3 ha tún 93 hesta töðu 381 hest úthey					
1920 Bergþórshvoll	- 7,5	-	220	-	350
1955 var meðaljörð	- 10,3	-	455	-	97
1955 Bergþórshvoll	- 16,6	-	720	-	70

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 348% en Bergþórshvols um 121%.

1920 var meðalbú í hreppn. 6,2 nautgr. 81 sauðkind og 17,3 hross					
1920 var Bergþórshvolsbúið	5,0	-	70	-	10
1955 var meðalbú í hreppn.	8,7	-	41	-	15,4
1955 var Bergþórshvolsbúið	9,0	-	59	-	27,0

17. Breiðabólstaður í Fljótshlíð.

1920 Meðaljörð í hreppn. 6,0 ha tún 202 hestar taða 316 hest. úthey					
1920 Breiðabólstaðarbú	23,7	-	690	-	350
1955 Meðaljörð í hreppn.	17,7	-	606	-	86
1955 Breiðabólstaður	60,6	-	1800	-	400

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 168% en á Breiðabólstað 160%.

1920 var meðalbú hreppsins 7,1 nautgr. 98 fjár og 9,3 hross					
1920 var Breiðabólst.búið	13,0	-	?	-	25,0
1955 var meðalbú í hreppn.	12,8	-	73	-	7,0
1955 var Breiðabólst.búið	33,0	-	162	-	16,0

18. Oddi á Rangárvöllum.

1920 var meðaljörð hr. Tún 4,4 ha Taða 101 hestar Úthey 520 hestar					
1920 Oddi	- 13,0	-	700	-	700
1955 var meðaljörð hr.	- 13,4	-	526	-	80
1955 Oddi	- 13,4	-	400	-	40

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 204% en túnið í Odda um 3%.

1920 Meðalbú í hreppnum var 5,6 nautgr. 144 sauðfé og 16,8 hross					
1920 var Oddabú	13,0	-	120	-	15,0
1955 Meðalbú hreppsins	12,6	-	88	-	11,2
1955 var Oddabú	11,0	-	18	-	3,0

Við útreikning meðalbús og jarðar í hreppnum eru ekki teknar með sandgræðslan né jarðir Skúla Thorarensen og Vilhjálmss Þór, því þær eru sérstakar og mundu gera meðaltalið ósambærilegt við aðra hreppa.

19. Fellsmúli á Landi í Rangárvallasýslu.

1920 Meðaljörð í hreppnum	Tún 4,3 ha	Taða 98 hestar	Úthey 238 hestar
1920 Fellsmúli	- 4,2 -	- 120 -	- 400 -
1955 Meðaljörð hreppsins	- 13,4 -	- 639 -	- 30 -
1955 Fellsmúli	- 8,6 -	- 60 -	- 0 -

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 211% en Fellsmúla um 108%.

1920 Meðalbú í hreppnum	4,3 nautgr.	98 sauðfé og 9,0 hross
1920 Fellsmúlabú	5,0 -	180 - 12,0 -
1955 Meðalbú hreppsins	13,5 -	100 - 8,4 -
1955 Fellsmúlabú	1,0 -	40 - 3,0 -

1955 munu hafa verið að verða prestaskipti í Fellsmúla og því ekki að marka samanburð á bústærðunum.

20. Prestsetrið Kálfholt

hefur verið lagt niður. Presturinn situr í Kirkjubæ í Dykkvabæ, og er því útilokað að gera nokkurn samanburð, enda býr prestur ekki neitt.

21. Skarð í Gnúpverjahreppi í Árnessýslu.

1920 Meðaljörð í hreppnum	Tún 6,5 ha	Taða 168 hestar	Úthey 265 hestar
1920 Skarð	- 7,3 -	- 300 -	- 350 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	- 20,0 -	- 714 -	- 9 -
1955 Skarð	- 13,5 -	- 500 -	- 0 -

Túnið á meðaljörðinni í hreppnum hefur stækkað um 208% en Skarði 85%.

1920 Meðalbú í hreppnum	var 4,8 nautgr.	166 sauðfé og 8,2 hross
1920 Skarðsbúið var	8,0 -	210 - 32,0 -
1955 var meðalbúið	16,9 -	107 - 6,0 -
1955 Skarðsbúið var	12,0 -	58 - 7,0 -

1958 var meðaltún sveitarinnar orðið 21,8 ha og túnið á Skarði 13,5 ha.

22. Hruni í Árnessýslu.

1920 Meðaljörðin var	tún 5,1 ha	taða 168 hestar	úthey 361 hestur
1920 Hruni	- 5,0 -	- 220 -	- 500 -
1955 Meðaljörð í hreppn.	- 19,1 -	- 911 -	- 16 -
1955 Hruni	- 10,0 -	- 350 -	- 0 -

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 277% en Hrunatúnið um 100%.

1920 Meðalbú í hreppn.	var nautgr. 5,7 sauðfé	152 og 10,9 hross
1920 Hrunabúið var	- 6,0 -	200 - 20,0 -
1955 Meðalbú í hreppn.	var - 16,9 -	141 - 8,0 -
1955 Hrunabúið var	- 5,0 -	135 - 16,0 -

23. Skálholt í Biskupstungum

er hið lögboðna prestsetur. Presturinn situr þó enn á Torfa-
stöðum, gamla prestsetrinu, sem lagt er niður með lögum, og
rekur ekki búskap og verður því ekki rakið, hvernig Torfa-
staðir og Skálholt hafa breytt.

24. Hraungerði í Árnessýslu.

Prestur er þaðan fluttur að Selfossi og verður því ekki
rakin breyting á túni og búi í Hraungerði, en þess aðeins
getið, að bæði tún og bú hefur hvergi nærri fylgt meðaljörð
hreppsins, heldur dregizt verulega aftur úr.

25. Mosfell í Grímsnesi í Árnessýslu.

1920 Meðaljörð hreppsins var	5,1 ha taða	166 hestar	úthey	256 hestar
1920 Mosfell	10,0 - -	285 -	-	340 -
1955 Meðaljörð hreppsins	15,8 - -	600 -	-	21 -
1955 Mosfell	11,7 - -	340 -	-	50 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 210% en á Mosfelli um 17%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	nautgr.	3,8 sauðfé	118 hross	5,7
1920 Mosfellsbú var	-	6,0 -	250 -	10,0
1955 Meðalbú hreppsins	-	11,0 -	146 -	5,5
1955 Mosfellsbúið var	-	10,0 -	39 -	4,0

1958 er meðaltún hreppsins orðið 17,3 ha en Mosfells
11,7 ha.

26. Saurbær á Hvalfjarðarströnd.

1920 Meðaljörð í hr. var	tún	5,2 ha taða	157 hestar	úthey	175 hestar
1920 Saurbær	-	9,3 - -	401 -	-	133 -
1955 Meðaljörð í hr. var	-	13,4 - -	475 -	-	4 -
1955 Saurbær	-	17,0 - -	700 -	-	0 -

Tún meðaljarðarinnar í hreppnum hefur stækkað um 157% Saurbæjar 83%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	4,6 nautgr.	77 kindur	og	9,3 hross
1920 Saurbæjarbúið var	9,0 -	114 -	-	20,0 -
1955 Meðalbú í hreppnum	- 10,6 -	115 -	-	5,0 -
1955 Saurbæjarbú	13,0 -	132 -	-	2,0 -

27. Stafholt í Mýrasýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var	tún	4,1 ha taða	135 hestar	úthey	338 hestar
1920 Stafholt	-	7,1 - -	190 -	-	960 -
1955 Meðaljörð í hr. var	-	10,6 - -	484 -	-	208 -
1955 Stafholt	-	8,2 - -	270 -	-	450 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 158% en Stafholtstún um 15%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	4,9	nautgr.	115	sauðfé	og	13,4	hross
1920 Stafholtsbú	7,0	-	180	-	-	24,0	-
1955 Meðalbú í hreppnum	11,3	-	144	-	-	11,3	-
1955 Stafholtsbú	11,0	-	70	-	-	1,0	-

28. Borg á Mýrum.

1920 Meðaljörð í hreppn. tún	3,7	ha taða	118	hesta úthey	267	hesta
1920 Borg	- 6,8	-	- 165	-	-	190
1955 Meðaljörð í hreppn.	- 8,1	-	- 364	-	-	95
1955 Borg	- 8,8	-	- 209	-	-	50

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 119% en Borgartún um 29%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	5,2	nautgr.	100	fjár	og	11,0	hross
1920 Borgarbúið var	5,0	-	50	-	-	12,0	-
1955 Meðalbúið í hreppnum	7,1	-	142	-	-	6,8	-
1955 Borgarbúið var	3,0	-	150	-	-	6,0	-

Prestsetrið ætti að vera í Borgarnesi.

29. Staðarhraun á Mýrum.

1920 Meðaljörð í hr. var tún	3,1	ha taða	82	hestar úthey	132	hestar
1920 Staðarhraun	- 4,7	-	- 135	-	-	120
1955 Meðaljörð í hr.	- 6,5	-	- 321	-	-	11
1955 Staðarhraun	- 4,7	-	- 150	-	-	0

Meðaltún í hreppn. hefur stækkað um 110% en Staðarhraunstún um 0%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	3,2	nautgr.	101	sauðkind	og	13,8	hross
1920 Staðarhraunsbúið var	3,0	-	140	-	-	12,0	-
1955 Meðalbú í hreppnum var	6,5	-	150	-	-	12,0	-
1955 Staðarhraunsbú	2,0	-	153	-	-	10,0	-

30. Söðulholt í Eyjahreppi, Snæfellsnesi.

1920 Meðaljörð í hr. var tún	3,1	ha taða	100	hestar úthey	280	hestar
1920 Söðulholt	- 4,9	-	- 150	-	-	400
1955 Meðaljörð í hr. var	- 8,6	-	- 400	-	-	44
1955 Söðulholt	- 9,6	-	- 360	-	-	75

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 177% en Söðulholtstúnið um 96%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	5,4	nautgr.	114	sauðfé	og	15,8	hross
1920 Söðulholtsbúið var	5,0	-	200	-	-	20,0	-
1955 Meðalbú hreppsins var	7,6	-	162	-	-	8,7	-
1955 Söðulholtsbú var	9,0	-	136	-	-	6,0	-

31. Staðastaður á Snæfellsnesi.

1920 Meðaljörð í hr. var tún	3,9	ha taða	94	hestar úthey	154	hestar
1920 Staðastaður	- 6,5	-	- 150	-	-	500
1955 Meðaljörð í hr.	- 7,6	-	- 266	-	-	75
1955 Staðastaður	- 11,7	-	- 250	-	-	0

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 94% en Staðastaðartúnið um 80%.

1920 Meðalbú í hreppnum var nautgr. 3,3 sauðfé 55 hross 6,5				
1920 Staðastaðarbúið var	-	8,0	-	125 - 47,0
1955 Meðalbú í hreppnum	-	6,9	-	96 - 3,4
1955 Búið á Staðastað var	-	7,0	-	52 - 2,0

32. Setberg í Eyrarsveit á Snæfellsnesi.

1920 Meðaljörð í hr. var tún 2,4 ha taða 82 hestar úthey 61 hestar				
1920 Setberg	-	6,5	-	180 - 150 -
1955 Meðaljörð í hr.	-	4,6	-	148 - 0 -
1955 Setberg	-	6,7	-	0 - 0 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 91%, en Setbergstún um 3%. Setbergs prestur telur ekkert hey, lánar líklega túnið til slæгна. Hann mun ekkert bú hafa. Varpið og eyjanot munu mikið til orðin að engu nú síðustu árin, en voru nýtt í tíð séra Jóseps. Samanburður á búum er því óþarfur.

33. Breiðabólstaður á Skógarströnd.

1920 Meðaljörð í hr. var: tún 3,1 ha taða 114 hestar úthey 168 hestar				
1920 Breiðabólstaður	-	7,0	-	140 - 370 -
1955 Meðaljörð hreppsins	-	6,1	-	286 - 37 -
1955 Breiðabólstaður	-	8,7	-	Jörðin í eyði. Prestlaust.

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 97% en Breiðabólstaðartún um 24%.

Jörðin var talin með beztu fjárjörðum á Skógarströnd.

34. Kvinnabrekka í Miðdölum, Dalasýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var: tún 5,9 ha taða 200 hestar úthey 314 hestar				
1920 Kvinnabrekka	-	8,0	-	250 - 180 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	-	8,8	-	376 - 33 -
1955 Kvinnabrekka	-	8,8	-	430 - 0 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 49% en Kvinnabrekkutún um 10%.

1920 Meðalbú í hreppnum var: nautgr. 6,3 sauðfé 121 hross 12,9				
1920 Búið á Kvinnabrekku	-	-	2,0	- 140 - 8,0
1955 Meðalbú í hreppnum	-	-	4,0	- 134 - 6,7
1955 Búið á Kvinnabrekku	-	-	3,0	- 134 - 6,0

35. Hvammur í Dölum.

1920 Meðaljörð í hr. var: tún 6,1 ha taða 209 hestar úthey 368 hestar				
1920 Hvammur	-	10,7	-	280 - 150 -
1955 Meðaljörð í hr.	-	-	9,1	- 421 - 0 -
1955 Hvammur	-	-	12,9	- 600 - 0 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 49% en Hvammstúnið um 20%.

1920 Meðalbú í hreppnum	var	5,3	nautgr.	124	fjár	og	11,7	hross
1920 Hvammsbúið	var	5,0	-	120	-	-	10,0	-
1955 Meðalbú í hreppnum	-	6,4	-	Fjárskipti	-	4,4	-	
1955 Hvammsbúið	var	8,0	-	do.	-	4,0	-	

36. Hvoll í Saurbæ í Dalasýslu.

Þar hefur verið prestlaust um margra ára skeið og samanburður því enginn.

37. Reykhólar í Barðastrandarsýslu.

Prestsetrið var á Stað, var flutt að Reykhólum nýlega. Ekki mun enn ákveðið, hvort prestur fær hluta af nýbýlalandinu né hve stóran og því engan samanburð hægt né réttlæt看legt að gera.

38. Brjánslækur á Barðaströnd.

1920 Meðaljörð í hr. var:	tún	3,1	ha	taða	93	hestar	úthey	68	hestar
1920 Brjánslækur	-	8,2	-	-	250	-	-	250	-
1955 Meðaljörð í hr.	-	5,5	-	-	257	-	-	7	-
1955 Brjánslækur: Prests.	-	5,0	Bóndinn	nytjar	jörðina.				
1955 do.	Bóndinn	-	8,2	520	hestar	úthey	0	-	
1920 Meðalbú í hreppnum	nautgr.	2,2	sauðfé	69	hross	3,4			
1920 Brjánslækur	-	4,0	-	200	-	10,0			
1955 Meðalbú í hreppnum	-	5,5	-	125	-	1,5			
1955 Brjánslækjarbú	-	5,0	-	244	-	3,0			

Mér er sagt, að varpi og öðrum hlunnindum sé vel haldið við. Nú komið þar nýbýli, og prestseturshlutinn í niðurníðslu, enda hefur prestþjónusta verið frá Reykhólum.

39. Sauðlauksdalur í Barðastrandarsýslu.

1920 Meðaljörð í hr.:	tún	2,1	ha	taða	67	hestar	úthey	75	hestar
1920 Sauðlauksdalur	-	8,4	-	-	220	-	-	80	-
1955 Meðaljörð í hr.	-	4,7	-	-	166	-	-	33	-
1955 Sauðlauksdalur	-	8,4	-	-	252	-	-	0	-

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 124% en Sauðlauksdal um 0%.

1920 var meðalbú í hreppnum	nautgr.	2,0	sauðfé	47	hross	1,7	
1920 Sauðlauksdalsbúið	var	-	3,0	-	80	-	5,0
1955 Meðalbú í hreppnum	-	4,6	-	77	-	1,0	
1955 Sauðlauksdalsbú	-	6,0	-	102	-	0,0	
1960 Do.	-	6,0	-	127	-	0,0	

40. Rafnseyri við Arnarfjörð.

1920 Meðaljörð í hr. var	3,2 ha taða	85 hestar	úthey	62 hestar
1920 Rafnseyri	6,8 - -	200 -	-	200 -
1955 Meðaljörð í hr.	6,5 - -	357 -	-	21 -
1955 Rafnseyri	7,5 - -	430 -	-	0 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 103% en Rafnseyrartún um 10%.

1920 Meðalbú í hreppnum var:	nautgr.	2,8 sauðfé	62 hross	2,5
1920 Rafnseyrarbú var	-	5,0 -	160 -	8,0
1955 Meðalbú í hreppnum var	-	4,0 -	180 -	1,0
1955 Rafnseyrarbú var	-	6,0 -	281 -	2,0

1956 mun notuð með Rafnseyri eyðijörð og nokkur taða þaðan.

41. Holt í Önundarfirði.

1920 Meðaljörð í hr. var	4,2 ha taða	108 hestar	úthey	160 hestar
1920 Holt	8,1 - -	200 -	-	800 -
1955 Meðaljörð í hr. var	8,3 - -	434 -	-	14 -
1955 Holt	12,5 - -	430 -	-	0 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 97% en í Holti um 54%.

1920 Meðalbú í hr. var	3,4 nautgr.	55 fjár	og 3 hross
1920 Holtsbúið var	1,0 -	25 -	1 - Milli presta.
1955 Meðalbú í hr. var	9,1 -	77 -	2,2 -
1955 Holtsbúið var	6,0 -	74 -	2,0 -

42. Vatnsfjörður við Ísafjarðardjúp.

1920 Meðaljörð í hr. var:	tún 3,4 ha taða	112 hestar	úthey	93 hestar
1920 Vatnsfjörður	- 8,0 - -	250 -	-	500 -
1955 Meðaljörð í hr. var	- 7,5 - -	310 -	-	16 -
1955 Vatnsfjörður	- 11,1 - -	400 -	-	5 -

Vatnsfjarðartún hefur stækkað um 20% en meðaltún í hreppnum um 121%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	3,1 nautgr.	116 sauðfé	og 6,1 hross
1920 Vatnsfjarðarbú var	5,0 -	320 -	10,0 -
1955 Meðalbú í hreppnum var	4,4 -	144 -	5,1 -
1955 Vatnsfjarðarbú var	5,0 -	74 -	2,0 -

Undir Vatnsfjörð heyrir Borgarey. Þar var heyskapur, æðarvarp, selur og vetrarganga fjár. Nú er heyskap þar hætt, varp að mestu horfið, en eyjan notuð til sumarbeitar fyrir hrúta sveitarinnar.

43. Staður í Grunnavík.

1920 Meðaljörðin í hr. var	2,3 ha tún	58 hestar	taða 168 h.	úthey
1920 Staður	7,0 - -	200 -	-	450 -
1955 Meðaljörðin í hr. var	4,5 - -	146 -	-	86 -
1955 Staður	10,7 - -	340 -	-	0 -

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 95% en Staðartún um 53%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	2,3	nautgripir	65	fjár	og	3,2	hross
1920 Var búið á Staðnum	5,0	-	200	-	-	8,0	-
1955 Var meðalbú í hreppnum	3,4	-	70	-	-	2,1	-
1955 Var búið á Staðnum	2,0	-	111	-	-	2,0	-

Séra Jónmundur sléttaði túnið og stækkaði. Síðan ekkert gert þar.

44. Staður í Aðalvík.

Þar er prestlaust. Jörðin í eyði eins og allar aðrar jarðir í Sléttuhreppi. Túnið var 6,7 ha. Allt þýft. Enn er það 6,7 ha og allt þýft.

45. Árnes í Trékyllisvík á Ströndum.

1920 Meðaljörð var með	2,3	ha	tún	Taða	65	hestar	úthey	157	hestar
1920 Árnes	3,5	-	-	-	110	-	-	270	-
1955 Meðaljörð í hr.	3,2	-	-	-	140	-	-	106	-
1955 Árnesprestsetrið	5,1	-	-	-	300	-	-	230	-
Árnes, nýbýlið	2,3	-	-	-	170	-	-	90	-
1920 Meðalbú í hreppnum var	nautgr.	2,1	sauðfé	59	hross	3,9			
1920 var búið í Árnesi	-	2,0	-	130	-	4,0			
1955 Meðalbú í hreppnum	-	2,6	-	79	-	2,5			
1955 Árnes, presthlutinn	-	4,0	-	76	-	4,0			
Do. nýbýlið	-	3,0	-	79	-	2,0			

Sagt er, að varpið haldist við og sé sæmilega hirt.

46. Prestbakki í Hrútafirði.

1920 Meðaljörð í hr. var	tún	5,4	ha	taða	157	hestar	úthey	273	hestar
1920 Prestbakki	-	5,3	-	-	160	-	-	200	-
1955 Meðaljörð í hr. var	-	8,7	-	-	369	-	-	32	-
1955 Prestbakki	-	6,1	-	-	150	-	-	0	-

Meðaltún hreppsins hefur stækkað um 52% en Prestbakkatún um 13%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	3,6	nautgr.	120	sauðfé	og	10,7	hross
1920 Prestbakkabú	3,0	-	140	-	-	9,0	-
1955 Meðalbú í hreppnum	4,0	-	160	-	-	5,2	-
1955 Prestbakki	2,0	-	106	-	-	1,0	-

Varpið mikið gengið saman. Bú Prestbakka var minnkað 1960.

47. Melstaður í Miðfirði.

1920 Meðaljörð í hr. var	tún	4,3	ha	taða	149	hestar	úthey	233	hestar
1920 Melstaður	-	12,3	-	-	320	-	-	630	-
1955 Meðaljörð í hr.	-	8,6	-	-	473	-	-	54	-
1955 Melstaður	-	14,0	-	-	250	-	-	100	-

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 100% en Melstaðartún um 14%.

Eftir að Melstaðartún hafði staðið eins og forngripur við veginn til að sýna vegfarendum, hvernig íslenzkt túnþýfi væri, var þar bóndi, sem bjó í skjóli prestsins sem fékk vilyrði fyrir nýbýli. Hann byrjaði að stækka túnið. Úr nýbýlastofnuninni varð þó ekki, bóndinn fluttist til Eyjafjarðar - keypti Hrafnagil -. Síðar kom nýr prestur og hann hefur nú síðustu árin 3 sléttað túnið - síðustu túnþúfur hreppsins eru horfnar.

1920 Meðalbúið í hreppnum var 4,2 nautgr. 134 kindur og 23 hross

1920 Melstaðarbú 6,0 - 93 - - 27 -

1955 Meðalbu í hreppnum 6,5 - 153 - - 15,7 -

1955 Melstaðarbú 5,0 - 160 - - 30,0 -

Mér er tjáð, að varpið á Melstað hafi mjög gengið úr sér.

48. Tjörn á Vatnsnesi.

Prestsetrið hefur verið í bændu ábúð, prestur nýkominn þangað og ekki mögulegt að gera samanburð fyrr og nú á jörð né búi.

49. Breiðabólsstaður í Vesturhópi, V-Húnavatnssýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var: tún 3,1 ha taða 129 hestar úthey 122 hestar

1920 Breiðabólsstaður - 10,0 - - 266 - - 485 -

1955 Meðaljörð í hr. - 7,4 - - 381 - - 97 -

1955 Breiðabólsstaður - 10,4 - - 400 - - 50 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 138% en Breiðabólsst.tún um 4%.

1920 Meðalbu í hreppnum var 3,8 nautgr. 115 sauðfé og 15 hross

1920 Breiðabólsstaðarbú 5,0 - 130 - - 18 -

1955 Meðalbu í hreppn. var 4,3 - 164 - - 15,4 -

1955 Breiðabólsstaðarbú 3,0 - 126 - - 25,0 -

50. Steinnes í Þingi í Austur-Húnavatnssýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var tún 5,2 ha taða 177 hestar úthey 297 hestar

1920 Steinnes - 7,7 - - 160 - - 800 -

1955 Meðaljörð í hr. var - 12,5 - - 514 - - 345 -

1955 Steinnes - 7,7 - - 460 - - 350 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 140% en Steinnestún um 0%.

1920 Meðalbu í hreppnum var 4,9 nautgr. 157 sauðfé og 37,4 hross

1920 Steinnesbu var 4,0 - 270 - - 32,0 -

1955 Meðalbu í hreppnum var 11,1 - 207 - - 21,1 -

1955 Steinnesbu 9,0 - 168 - - 25,0 -

51. Æsustaðir í Langadal í Austur-Húnavatnssýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var:	tún 5,0 ha taða 182 hestar útthey 203 hestar
1920 Æsustaðir	- 8,6 - - 300 - - 500 -
1955 Meðaljörð í hreppnum	- 12,4 - - 616 - - 108 -
1955 Æsustaðir	- 11,0 - - 500 - - 50 -
<u>Meðaltúnið í hreppnum hefur stækkað um 148% en Æsustaðatún um 38%.</u>	
1920 Meðalbú í hreppnum var	4,3 nautgr. 114 fjár og 19,3 hross
1920 Æsustaðabúið var	4,0 - 150 - - 10,0 -
1955 Meðalbú í hreppnum var	5,1 - 193 - - 18,4 -
1955 Æsustaðabú	7,0 - 77 - - 2,0 -

Nú í eyði.

52. Höskuldsstaðir í Austur-Húnavatnssýslu.

1920 Meðaljörð í hr.:	tún 4,4 ha taða 166 hestar útthey 147 hestar
1920 Höskuldsstaðir	- 10,0 - - 380 - - 130 -
1955 Meðaljörð í hr.:	- 10,6 - - 645 - - 89 -
1955 Höskuldsstaðir	- 11,6 - - 450 - - 0 -
<u>Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 141% en Höskuldsst.tún um 16%.</u>	
1920 Meðalbú í hreppnum var	4,5 nautgr. 103 fjár og 15,8 hross
1920 Höskuldsstaðabú var	5,0 - 110 - - 16,0 -
1955 Meðalbú í hreppnum var	7,8 - 210 - - 18,2 -
1955 Höskuldsstaðabú var	9,0 - 103 - - 16,0 -

53. Vellir í Svarfaðardal í Eyjafjarðarsýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var:	tún 4,0 ha taða 95 hestar útthey 160 hestar
1920 Vellir	- 13,0 - - 300 - - 500 -
1955 Meðaljörð í hr.	- 11,9 - - 556 - - 132 -
1955 Vellir	- 15,6 - - 740 - - 200 -
<u>Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 197% en Vallatún um 20%.</u>	
1920 Meðalbú í hreppnum var	4,2 nautgr. sauðfé 65 og hross 3,3
1920 Búið á Völlum var	8,0 - - 130 - - 6,0
1955 Meðalbú í hreppnum	12,1 - - 77 - - 2,0
1955 Búið á Völlum var	18,0 - - 102 - - 2,0

54. Laugaland í Öngulstaðahreppi í Eyjafjarðarsýslu.

Síðan prestur fluttist frá Saurbæ að Laugalandi hefur prestur ekki búið og er mér ekki kunnugt um, hvort hann á síðar að fá jörðina alla eða hluta af henni til ábúðar. En Laugaland er stór og mikil jörð. Túnið þar hefur verið stækkað af núverandi bónda og er nú 23,8 ha. Af því fást um 1000 hestar af töðu. Búið er 40 nautgripir 132 fjár og 8 hross.

55. Laufás við Eyjafjörð.

1920 Meðaljörð hr. var:	tún 3,3 ha taða	119 hestar	úthey	98 hestar
1920 Laufás	- 11,0 -	- 325	-	- 300 -
1955 Meðaljörð hr.	- 10,2 -	- 388	-	- 48 -
1955 Laufás	- 12,6 -	- 400	-	- 100 -

Tún meðaljarðar hreppsins hefur stækkað um 209% Laufástúnið um 14%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	3,0 nautgr.	68 sauðfé	og	2,0 hross
1920 Laufásbúið var	2,0	- 60	-	- 6,0 -
1955 Meðalbú hreppsins var	7,3	- 100	-	- 1,5 -
1955 Laufásbúið var	10,0	- 55	-	- 0,0 -

Varp gengið saman en veiði aukizt.

56. Háls í Fnjóskadal í Suður-Þingeyjarsýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var	4,2 ha tún	118 hestar taða	og	122 útheysh.
1920 Háls	8,1 -	- 200	-	- 190 -
1955 Meðaljörð í hr. var	9,4 -	- 398	-	- 58 -
1955 Háls	8,1 -	- 270	-	- 40 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 113% en Hálstún um 0,0%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	3,6 nautgr.	79 sauðfé	og	4,0 hross
1920 Hálsbúið var	3,0	- 60	-	- 5,0 -
1955 Meðalbú í hreppnum var	6,6	- 150	-	- 1,8 -
1955 Hálsbúið var	2,0	- 51	-	- 3,0 -

Hálsi mun nú hafa verið skipt - byggt nýbýli úr jörðinni.

Hér að framan eru þó sköpunarnar á jörðinni taldar saman svo og heyskapur.

Prestur, sem nú er nýkominn á jörðina, hefur sléttað túnið, og er þar með síðasta túnbýfið horfið úr Fnjóskadal.

1958 hefur presturinn á fóðrum 5 nautgripi 67 kindur og 3 hross.

57. Vatnsendi í Ljósavatnshreppi í S-Þingeyjarsýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var	3,9 ha tún	90 hestar taða	og	195 útheysh.
1920 Vatnsendi	3,5 -	- 150	-	- 150 -
1955 Meðaljörð í hr.	8,9 -	- 334	-	- 86 -
1955 Vatnsendi	4,0 -	-	-	-

Jörðin er prestlaus og mér ekki kunnugt um, hver nýttjar hana, en þar er ekki talið hey né fénaður 1955.

58. Skútustaðir við Mývatn.

1920	Meðaljörð hr. var	3,3 ha	tún 70	hestar taða	237	hestar	úthey
1920	Skútustaðir	5,3	- - 110	- -	1265	-	-
1955	Meðaljörð hr. var	5,1	- - 217	- -	133	-	-
1955	Skútustaðir						
	Do. prestsetrið	3,9	- - 35	- -	40	-	-
	Do. I bóndi	6,3	- - 325	- -	640	-	-
	Do. II bóndi	2,0	- - 225	- -	365	-	-
1920	Meðalbúið var í hr.	4,2	nautgr.	191 kind og	8,4	hross	
1920	Skútustaðabú var	8,0	-	250 - -	8,0	-	
1955	Meðalbú hreppsins	3,3	-	126 - -	1,5	-	
1955	Skútustaðir, búin þar:						
	Do. prestur	0,0	-	35 - -	0,0	-	
	Do. I bóndi	10,0	-	265 - -	2,0	-	
	Do. II bóndi	6,0	-	132 - -	2,0	-	

1958 er bú prestsins orðið 2 nautgripir, 187 kindur og 1 hross, og þá er hans hluti jarðarinnar gömlu 4,0 ha tún, taðan 200 hestar og úthey 150 hestar.

Samanburð á jörð prestsetursins fyrr og nú er ekki rétt að gera.

59. Grenjaðarstaður í Aðaldal, S-Dingeyjarsýslu.

1920	Meðaljörð í hr. var:	tún 4,0 ha	taða 82	hestar úthey	234	hestar
1920	Grenjaðarstaður	- 16,0	- - 400	- -	800	-
1955	Meðaljörð í hr. var	- 9,1	- - 343	- -	120	-
1955	Grenjaðarstaður	- 6,1	- - 300	- -	130	-
1920	Meðalbú í hreppnum var	4,0	nautgr.	129 fjár og	4,6	hross
1920	Grenjaðarstaðarbú var	10,0	-	330 - -	12,0	-
1955	Meðalbú í hreppnum var	8,6	-	83 - -	1,9	-
1955	Grenjaðarstaður	7,0	-	72 - -	0,0	-

Samanburð á Grenjaðarstað 1920 og Grenjaðarstað 1955 er óréttmætt að gera. Jörðinni hefur verið skipt. Um skiptin veit ég ekki, þ. e. a. s. ég veit ekki, hve stórt tún hver einstök fékk. Það var lítið, og sumar munu engin tún hafa fengið. En 1955 eru túnin á jörðunum, sem til eru orðnar úr Grenjaðarstað 1920, orðin sem hér segir: 6,8 + 7,4 + 7,2 + 6,0 + 8,5 + 7,4 eða alls 43,3 ha og taðan af þeim um 2000 hestar.

60. Skinnastaður í Öxarfirði N-Dingeyjarsýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var:	tún	3,1	ha taða	74	hestar	úthey	159	hestar
1920 Skinnastaður	-	7,2	-	-	190	-	-	60
1955 Meðaljörð í hr. var	-	9,3	-	-	396	-	-	57
1955 Skinnastaður	-	8,3	-	-	300	-	-	35

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 280% en Skinnastaðatún um 15%.

1920 var meðalbú í hreppnum	2,6	nautgr.	159	fjár	og	5,7	hross
1920 var Skinnastaðabúið	2,0	-	140	-	-	3,0	-
1955 Meðaljörð í hreppnum	3,2	-	280	-	-	2,0	-
1955 Skinnastaðabú var	2,0	-	133	-	-	2,0	-

61. Sauðanes í Norður-Dingeyjarsýslu.

1920 Meðaljörð í hr. var:	tún	3,4	ha taða	108	hestar	úthey	158	hestar
1920 Sauðanes	-	8,3	-	-	250	-	-	150
1955 Meðaljörð í hr. var	-	6,1	-	-	292	-	-	41
1955 Sauðanes	-	8,3	-	-	118	-	-	18

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 79% en Sauðanestúnið um 0%.

1920 var meðalbú í hreppnum	4,0	nautgr.	136	fjár	og	5,9	hross
1920 var Sauðanesbú	3,0	-	140	-	-	8,0	-
1955 var meðalbú í hreppnum	3,2	-	143	-	-	3,0	-
1955 var Sauðanesbú	2,0	-	77	-	-	0,0	-

Sagt er, að varp hafi minnkað töluvert.

62. Hvammur í Laxárdal í Skagafirði.

1920 Meðaljörð í hr. var:	tún	2,7	ha taða	89	hestar	úthey	154	hestar
1920 Hvammur	-	5,2	-	-	175	-	-	400
1955 Meðaljörð í hr. var	-	6,0	-	-	257	-	-	50
1955 Hvammur	-	5,3	-	-	200	-	-	150

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 122% en Hvammstún stendur í stað.

1920 Meðalbú í hreppnum var	3,1	nautgr.	86	fjár	og	8,8	hross
1920 Hvammsbúið	3,0	-	150	-	-	30,0	-
1955 Meðalbú í hreppnum var	3,3	-	114	-	-	10,4	-
1955 Hvammsbú	5,0	-	106	-	-	14,0	-

63. Glaumbær í Skagafirði.

1920 Meðaljörð í hr. var:	tún	4,0	ha taða	132	hestar	úthey	321	hestar
1920 Glaumbær	-	7,0	-	-	300	-	-	450
1955 Meðaljörð í hreppnum	-	12,8	-	-	440	-	-	214
1955 Glaumbær	-	12,7	-	-	550	-	-	450

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 220% en Glaumbæjartún um 81%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	4,1	nautgr.	133	fjár	og	24,9	hross
1920 Glaumbæjarbú	5,0	-	170	-	-	60,0	-
1955 Meðalbú í hreppnum	7,4	-	126	-	-	18,2	-
1955 Glaumbæjarbú	12,0	-	130	-	-	20,0	-

64. Mælifell í Skagafirði.

Prestsetrinu hefur verið skipt og er mér ekki kunnugt um, hvernig, en það mun komið þar allgott nýbýli.

65. Miklibær í Blönduhlíð í Skagafirði.

1920 Meðaljörð í hr. var: tún	4,2	ha taða	134	hestar	úthey	214	hestar
1920 Miklibær	- 23,0	-	-	785	-	-	1200
1955 Meðaljörð í hr.	- 15,1	-	-	591	-	-	150
1955 Miklibær	- 40,9	-	-	965	-	-	570

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 259% en Miklabæjartún um 78%.

1920 Meðalbú í hreppnum var	3,6	nautgr.	97	fjár	og	20,1	hross
1920 Miklabæjarbú	8,0	-	280	-	-	50,0	-
1955 Meðalbú í hreppnum	7,1	-	162	-	-	22,5	-
1955 Miklabæjarbú	12,0	-	344	-	-	49,0	-

66. Barð í Fljótum í Skagafirði.

1920 Meðaljörð í hr. var: tún	3,8	ha taða	77	hestar	úthey	99	hestar
1920 Barð	- 10,0	-	-	150	-	-	300
1955 Meðaljörð í hr.	- 7,1	-	-	207	-	-	0
1955 Barð	- 10,9	-	-	150	-	-	0

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 97% en Barðstún um 9%.

1920 Meðalbú í hreppnum	3,5	nautgr.	36	fjár	og	4,1	hross
1920 Barðsbúið var	2,0	-	30	-	-	2,0	-
1955 Meðalbú í hr. var	3,2	-	82	-	-	2,7	-
1955 Barðsbú	4,0	-	0	-	-	2,0	-

67. Mosfell í Mosfellssveit í Kjósarsýslu.

Prestsetursjörðinni hefur verið skipt og byggt úr henni nýbýli. Um langt skeið hafði bóndinn á nýbýlinu alla jörðina á leigu og frá þeim tíma er tölverður túnauki. Samanburð á jörðinni fyrr og nú er þýðingarlaust að gera.

68. Útskálar á Reykjanesskaga.

Það er mjög erfitt og lítt mögulegt að ákveða, hvað telja beri jarðir í Gullbringusýslu, og því verður enginn samanburður gerður á meðaljörð í hreppnum nú og 1920, og þá ekki heldur á Útskálum.

69. Reynivellir í Kjós.

1920 Meðaljørð í hr. var:	tún 5,2 ha.	taða 130 hestar	úthey 309 hestar
1920 Reynivellir	- 7,0 -	- 250 -	- 1500 -
1955 Meðaljørð í hr. var	- 13,2 -	- 484 -	- 25 -
1955 Reynivellir	- 8,9?-	- 200? -	- 0 -

Meðaltún í hreppnum hefur stækkað um 154% en Reynivallatún um 27%.

1955 er taðan á Reynivallatúni talin óeðlilega mikil miðað við túnstærðina og gæti bent til þess, að túnstærðin væri vantalin. Á það bendir líka að mér er sagt, að þar hafi verið gert tún úr landi, sem áður var talið engi (sbr. líka engjaheyskapinn áður og nú) en að það hafi ekki verið mælt, og því ekki komið inn á spjaldskrá Búnaðarfélags Íslands yfir túnstærðir í landinu. Það er því mjög vafasamt, hvort túnstærð hér er rétt, og rétt að líta framhjá henni í samanburðinum á prestsetrunum fyrr og nú.

1920 Meðalbú í hreppnum var	4,9	nautgr.	130	fjár	og	7,6	hross
1920 Reynivallabú var	11,0	-	230	-	-	14,0	-
1955 var meðalbú í hreppn.	14,2	-	69	-	-	4,3	-
1955 Reynivallabú var	19,0	-	126	-	-	8,0	-

.....

Ekki eru það nema 46 prestsetursjarðir, sem hægt er að bera nákvæmlega saman við meðaljarðir hreppanna sem þær standa í.

Á átta prestsetrum hafa túnin ekkert stækkað, en að meðaltali hafa tún bændanna í þeim hreppum, sem þessi prestsetur eru í, stækkað um 122%, eða meira en tvöfaldast.

Á öðrum átta prestsetrum hafa túnin stækkað um innan við 10%, en í þeim hreppum hafa allir bændur í hreppunum stækkað tún sín um 133% að meðaltali.

Á 11 prestsetrum hafa túnin stækkað milli 10 og 20%, en á öllum jörðum í sömu hreppum og prestsetrin standa í hafa túnin stækkað um 151% að meðaltali.

Á þremur prestsetrum hafa túnin stækkað um 20 til 30%, en meðaltún allra jarða í hreppunum um 88%.

Á einu prestsetri hefur túnið stækkað milli 40 og 50%, en á jörðunum í hreppnum að meðaltali um 79%.

Á þrem prestsetrum hafa túnin stækkað um milli 50 og 60% en á meðaljørðinni í sömu þrem hreppunum hefur meðaltún bænda stækkað um 96%.

Á einu prestsetri hefur túnið stækkað um milli 70 og 80%, en meðaltún hreppsins hefur stækkað um 259% þar.

Á fjórum prestsetrum hafa túnin stækkað milli 80 og 90%, en á meðaljörð í þeim hreppum hefur túnið stækkað um 170%.

Á einu prestsetri hefur túnið stækkað um milli 90 og 100%, en í þeim hreppi stækkaði meðaltúnið um 177%.

Á tveim prestsetrum hafa túnin stækkað milli 100 og 110% en meðaltún í hreppunum um 244%.

Á einu prestsetri hefur túnið stækkað um 121%, en meðaltún í hreppnum um 346% og á öðru um 160% meðan meðaltún hreppsins hefur stækkað um 168%, og munar þar litlu að prestsetrið hafi fylgzt með stækkun meðaltúnsins. Af þessum samdrætti má öllum verða ljóst, að prestsetursjarðirnar hafa dregið aftur úr hvað stækkun túnanna snertir, og nákvæmlega sama gildir með aðrar umbætur á jörðunum. Þess vegna eiga prestar yfirleitt ekki að stunda búskap með prestþjónustunni. Þeir eiga að hafa það stór prestaköll, að þeir hafi nóg að starfa til uppbyggingar mannsálunum og þroskun sinna sóknarbarna, en þurfi ekki að sækja brauð sitt í búskaparstrit né í verðmæti þau, sem fyrirrennarar þeirra hafa lagt í móður jörð, en sem þeir svo rýja og nytja eins og gert er á sumum prestsetrunum.

Um Páskana 1958.